

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

Starodub w Pełkiniach PLH180050

w województwie podkarpackim

Wykonawca:

**MINUG Pracownia Ekspertyz Rybackich i Przyrodniczych Bogdan Wziątek
na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie**

Autorzy:

**Michał Falkowski – botanik, koordynator
Bogdan Wziątek – GIS**

Spis treści

1. Etap wstępny pracy nad Planem	4
1.1. Informacje ogólne.....	4
1.2. Ustalenie terenu objętego Planem	5
1.3. Mapa obszaru Natura 2000.....	6
1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu	7
1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem	10
1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu	11
1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności	12
1.8. Zespół Lokalnej Współpracy.....	15
2. Moduł A	16
2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony.....	16
2.2. Ogólna charakterystyka obszaru.....	25
2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów.....	27
2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka	28
2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego	28
2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane	34
2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych	37
2.6.2. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru	44
2.6.3. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru	44
3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem	49
4. Analiza zagrożeń.....	55
5. Cele działań ochronnych.....	64
6. Ustalenie działań ochronnych	66
7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony	75
8. Wskazania do dokumentów planistycznych	76
9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony	77
10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic	78
11. Zestawienie uwag i wniosków	80
12. Literatura.....	81

Szablon projektu dokumentacji Planu

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Starodub w Pełkiniach PLH180050 w województwie podkarpackim

1. Etap wstępny pracy nad Planem

1.1. Informacje ogólne

Nazwa obszaru	Starodub w Pełkiniach
Kod obszaru	PLH180050
Opis granic obszaru	Załącznik nr 1 (numeryczny wektor granic GIS)
SDF	Załącznik nr 2
Położenie	woj. podkarpackie, pow. przeworski, gm. Przeworsk i Tryńcza; pow. jarosławski, gm. Jarosław
Powierzchnia obszaru (w ha)	574.82
Status prawny	Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/EU w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (numer aktu notyfikacyjnego K(2010) 9669).
Termin przystąpienia do sporządzenia Planu	01.04.2015
Termin zatwierdzenia Planu	
Koordynator Planu	dr Michał Falkowski dr hab. Bogdan Wziątek MINUG Pracownia ekspertyz rybackich i przyrodniczych Bogdan Wziątek Tomaszkowo ul. Łabędzia 41, 11-034 Stawiguda tel.: 500 237 655, minug.b.w@gmail.com
Kierownik Projektu	Barbara Antosyk, (17) 785-00-44, wew. 666, barbara.antosyk.rzeszow@rdos.gov.pl Maciej Ciuła, (17) 785-00-44, wew. 664, maciej.ciuła.rzeszow@rdos.gov.pl
Sprawujący nadzór	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie, al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów tel.: 17 78-50-044, fax: 17 85-21-109, e-mail: sekretariat.rzeszow@rdos.gov.pl

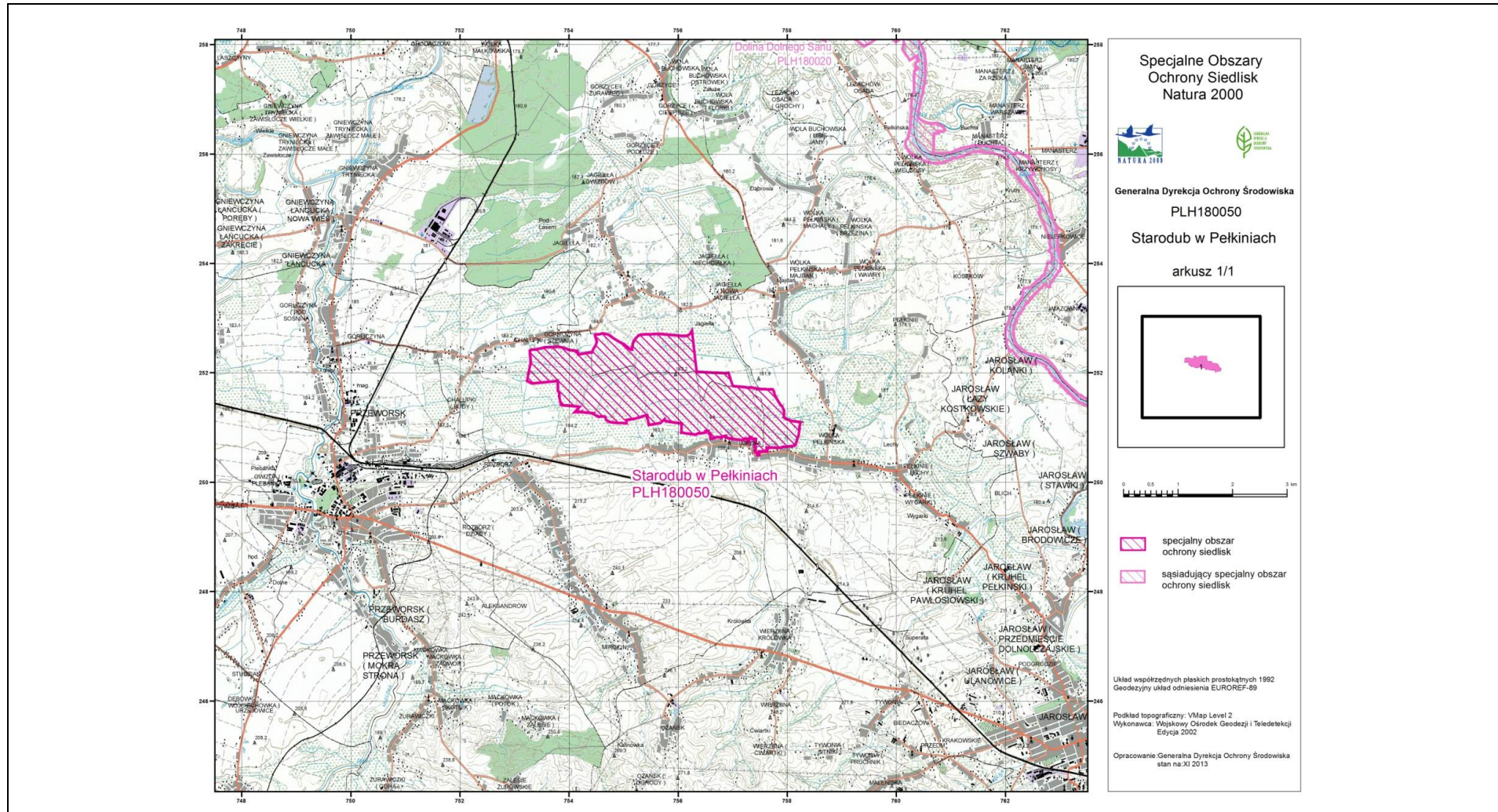
1.2. Ustalenie terenu objętego Planem

L.p.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody pokrywającej się z obszarem, która/e może powodować wyłączenie części terenu ze sporządzenia Planu	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Powierzchnia krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa pokrywająca się z obszarem [ha]
	brak	brak	brak	brak

Obszar Starodub w Pełkiniach PLH180050 nie jest zlokalizowany na terenie pokrywającym się w całości lub w części z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody. Ponadto, przedmiotowy obszar nie znajduje się na terenie pokrywającym się w całości lub w części z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub obszarem będącym w zarządzie nadleśnictwa, dla których ustanowiono zadania ochronne lub plan urządzania lasu uwzględniający zakres, o którym mowa ww. artykule.

W związku z powyższym nie zachodzi przesłanka do zastosowania art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody to znaczy do odstąpienia od konieczności sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 i projektem planu zadań ochronnych objęto cały obszar (574.82 ha).

1.3. Mapa obszaru Natura 2000

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

Opis obszaru: Obszar obejmuje teren łąk położony pomiędzy miejscowościami Chałupki, Jagiełła, Wólka Pełkińska, Pełkinie, Ujezna i Rozbórz. Pod względem geograficznym położony jest u zbiegu dwóch mezoregionów: Doliny Dolnego Sanu i Pradoliny Podkarpackiej. Obszar leży na wysokości 180-185 m n.p.m. i obejmuje dobrze zachowany, zwarty kompleks bogatych florystycznie, cennych łąk o powierzchni około 373 ha. Najcenniejszą obiektem przyrodniczym obszaru jest liczna populacja staroduba łąkowego *Ostericum palustre* występująca przede wszystkim we wschodniej części obszaru oraz dobrze zachowane ekstensywnie użytkowane łąki świeże oraz bogate florystycznie łąki trzęślicowe z zespołem gatunków charakterystycznych.

Przedmioty ochrony obszaru:

Przedmiotami ochrony (wg SDF) w obszarze Natura 2000 Starodub w Pełkiniach PLH180050 są 2 typy siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 1 gatunek rośliny z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Wymieniono je poniżej.

- Przedmiotami ochrony są następujące typy siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

6510 Niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

- Przedmiotami ochrony są następujące gatunki roślin wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

1617 Starodub łąkowy *Ostericum palustre*

Założenia:

1. Plan zadań ochronnych dotyczyć będzie całego obszaru Natura 2000 – nie stwierdzono by zachodziły przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651);
2. Jego głównym celem będzie określenie działań i sformułowanie zapisów pozwalających na skuteczną ochronę siedlisk i gatunków wskazanych jako przedmioty ochrony, wykonane zostaną również ekspertyzy służące uzupełnieniu informacji o obszarze;
3. Lista przedmiotów ochrony może ulec zmianie w toku prac nad projektem planu.

Projekt sporządza sprawujący nadzór nad obszarem, którym w przypadku obszaru jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Plan zadań ochronnych (PZO) jest narzędziem ochrony siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000. Ustalenia planu mogą jednak dotyczyć również terenów znajdujących się poza granicami obszaru, jeśli są istotne dla zachowania lub przywrócenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony oraz zachowania spójności sieci Natura 2000, w tym utrzymania korytarzy migracyjnych. Podstawowym celem opracowania projektu PZO jest szybkie podjęcie działań, niezbędnych do zachowania przedmiotów ochrony. Obowiązek sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651). Szczegółowy zakres dokumentu określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r., Nr 34; poz. 186 z późn. zm.).

Zakres prac koniecznych dla sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje:

- opisanie granic obszaru w formie wektorowej warstwy informacyjnej;
- zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, istotnych dla ich ochrony;
- ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony;
- ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń;
- ustalenie celów działań ochronnych;
- ustalenie działań ochronnych wynikających z ustalonych celów działań ochronnych;
- ustalenie koniecznych zmian obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- ocenę potrzeby sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru oraz terminu jego sporządzenia;
- sporządzenie dokumentacji projektu planu zadań ochronnych w formie elektronicznej, opracowanej w formie opisu tekstowego, zestawień tabelarycznych, przedstawień graficznych, map, baz danych, w tym cyfrowych warstw informacyjnych.

PZO sporządza się w oparciu o istniejącą i możliwą do szybkiego zebrania wiedzę na temat obszaru Natura 2000. W ramach procesu planistycznego należy przeprowadzić niezbędne badania terenowe.

Plan zadań ochronnych sporządza się na okres 10 lat. Jest on ustanawiany zarządzeniem regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Skutki ustanowionego PZO dla obszaru Natura 2000 to między innymi:

- określenie zakresu rzeczowego i kosztów działań niezbędnych dla ochrony obszaru wraz z ich harmonogramem, umożliwiającym występowanie o środki na ich wykonanie;

- ustanowienie formalnych podstaw występowania o środki na wykonanie niezbędnych prac;
- podsumowanie wiedzy o obszarze i przedmiotach ochrony, służącej do późniejszego śledzenia zmian oraz określenie w jakim zakresie wymaga uzupełnienia;
- ustalenie systemu monitorowania stanu przedmiotów ochrony, w tym skutków prowadzonych działań ochronnych;
- ułatwienie kwalifikowania przedsięwzięć/działań pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar, z zastrzeżeniem, że przedsięwzięcie/działania nie ujęte w planie jako zagrożenia należy traktować jako mogące potencjalnie znacząco negatywnie oddziaływać na obszar;
- określenie „założeń ochrony obszaru” i celów planu zadań ochronnych jako „punktu odniesienia” dla ocen oddziaływania przedsięwzięć/działań na obszar Natura 2000 oraz dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów;
- wskazanie ryzykownych/niewłaściwych zapisów w istniejących studiach i planach z punktu widzenia ochrony obszaru;
- jest podstawą do zastosowania w razie potrzeby art. 37 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody;
- uregulowanie zasad wdrażania programów rolnośrodowiskowych, które muszą być zgodne z zapisami PZO;
- opisanie nowo znalezionych gatunków lub siedlisk, które powinny być przedmiotami ochrony w obszarze (umożliwia to m.in. stosowanie wobec nich art. 6(4) Dyrektywy siedliskowej);
- określenie konieczności sporządzenia planu ochrony oraz zmian/modyfikacji SDF/granicy obszaru.

PZO nie jest sposobem na zwolnienie jakichkolwiek działań z obowiązujących procedur, np. PZO nie zastąpi, w stosunku do żadnych planów ani przedsięwzięć, procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

W celu zapewnienia udziału społeczeństwa oraz wszystkich zainteresowanych podmiotów prowadzących działalność w obszarze Natura 2000 lub w inny sposób z nim związanych, przygotowanie projektu PZO będzie jawne na wszystkich etapach prac. Zainteresowane osoby i instytucje będą mogły aktywnie uczestniczyć w procesie planowania jako członkowie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW). Udział przedstawicieli różnych instytucji, grup społecznych i profesji pozwoli zoptymalizować proces planowania PZO. Skład ZLW będzie mógł być na dowolnym etapie prac poszerzony o osoby lub instytucje pragnące wziąć udział w procesie przygotowania projektu PZO. W pracach nad projektem PZO przewidziano co najmniej 3 spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, których celem będzie przedstawienie oraz przedyskutowanie zagadnień dotyczących projektu PZO.

Informacja o postępie prac, prowadzonych spotkaniach i dokonywanych uzgodnieniach będzie zamieszczana na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie. Kontakt z członkami ZLW będzie utrzymywany także przez pocztę elektroniczną oraz telefonicznie. Za pośrednictwem dostępnych kanałów teleinformatycznych będzie można zapoznawać się z bieżącym stanem prac nad projektem Planu i zgłaszać uwagi i wnioski podczas

procesu planistycznego.

Koordynatorem prac nad projektem PZO jest Pan Bogdan Wziętek (tel. 500237655 e-mail: minug.b.w@gmail.com) i Pan Michał Falkowski (tel.: 604 377 365, mthuraw@wp.pl). Informacji na temat powstających dokumentów udzielają: Pan Maciej Ciuła (e-mail: maciej.ciuła.rzeszow@rdos.gov.pl, tel. 177850044, wew. 664 – sprawy finansowe) i Pani Barbara Antosyk (e-mail: barbara.antosyk.rzeszow@rdos.gov.pl, tel. 177850044, wew. 666 – sprawy merytoryczne).

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. Osiadl.	Pop. Lęgowa	Populacja Migr.	Ocena Pop. / St. reprezentatywności	Ocena St. zach.	Ocena Izol. / Pow. względna	Ocena Ogólna	Opinia dot. wpisu
S1	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	<i>Molinion</i>	15.0				A	A	C	B	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji pod kątem aktualnej powierzchni i stanu zachowania siedliska
S2	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	<i>Arrhenatherion elatioris</i>	50.0				A	B	C	C	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji pod kątem aktualnej powierzchni i stanu zachowania siedliska

R1	1617	Starodub łąkowy	<i>Angelica palustris</i>				C	A	B	A	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji pod kątą aktualnej powierzchni i stanu zachowania siedliska
----	------	--------------------	-------------------------------	--	--	--	---	---	---	---	--

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu

Informowanie o postępach prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 oraz konsultacje społeczne.

Komunikacja z zainteresowanymi stronami w procesie przygotowania projektu PZO dla obszaru Starodub w Pełnikach PLH180050 opierać się będzie na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>. Zamieszczane tam będą informacje o projekcie, w ramach którego realizowane jest niniejsze opracowanie (projekt PL02 „Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów” realizowany w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 pn.: „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wraz ze wzmocnieniem instytucji sprawującej nadzór nad obszarami Natura 2000 w województwie podkarpackim”), postępie prac nad projektem planu, wykonawcy, terminach i miejscach spotkań oraz obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie o rozpoczęciu opracowywania projektu planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 m.in. Starodub w Pełnikach PLH180050 (link: <http://rzeszow.rdos.gov.pl/starodub-w-pelkiniach-plh180049>). Obwieszczenie ukazało się również w prasie – Gazecie Wyborczej (wydanie lokalne) w dniu 26 maja 2015 r. Zostało także wywieszane na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz w gminach na których znajduje się obszar.

Podstawowe znaczenie dla komunikowania się z grupami interesu, osobami i instytucjami w różny sposób związanymi z obszarem mają spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy. Zaproszeni do niego zostaną przedstawiciele wszystkich jednostek samorządowych, organizacji społecznych związanych z ochroną przyrody, instytucji zajmujących się planowaniem przestrzennym, zarządzaniem wodami powierzchniowymi etc., a także podmioty prowadzące działalność w obszarze i jego sąsiedztwie. O terminach, miejscu i organizacji spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy uczestnicy będą powiadamiani pocztą elektroniczną lub telefonicznie. Informacje o spotkaniach zamieszczane będą także na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie.

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się 24 kwietnia 2015 r. w Kruhelu Pełkińskim

II spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się 23 września 2015 r. w Kruhelu Pełkińskim

III spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się 6 listopada 2015 r. w Przeworsku

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
1.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie	Nadzór nad Obszarami Natura 2000 prowadzenie działań w zakresie ochrony przyrody	al. Józefa Piłsudskiego 38 35-001 Rzeszów	tel.: 17 78-50-044, fax.: 17 85-21-109 sekretariat.rzeszow@rdos.gov.pl
2.	Wydział Środowiska i Rolnictwa Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie	Ochrona środowiska	ul. Grunwaldzka 15 35- 959 Rzeszów	tel.: 17 867-10-00, fax.: 17 867-19-50 kancelaria@rzeszow.uw.gov.pl
3.	Departament Ochrony Środowiska Urząd Marszałkowski w Rzeszowie	Ochrona środowiska	al. Ł. Ciepłińskiego 4 35-010 Rzeszów	tel.: 17 860 67 80, fax 17 860 67 29 srodowisko@podkarpackie.pl
4.	Departament Rolnictwa, Geodezji i Gospodarki mieniem Urząd Marszałkowski w Rzeszowie	Gospodarka rolna, zasoby informacji przestrzennej, planowanie przestrzenne nadzór nad gospodarką rybacką	al. Ł. Ciepłińskiego 4 35-010 Rzeszów	tel.: 17 850 17 10, fax 17 850 17 11 dgt@podkarpackie.pl
5.	Geolog Wojewódzki	Gospodarka zasobami kopalin	al. Ł. Ciepłińskiego 4 35-010 Rzeszów	tel.: 17 747 63 44, srodowisko@podkarpackie.pl
6.	Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie	Udostępnianie informacji o zagospodarowaniu przestrzennym	ul. Targowa 1, 35-064 Rzeszów	tel.: 17 852-86-51, fax.: 17 852-86-51 sekretariat@pbpp.pl
7.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie	Gospodarka wodna, ochrona przeciwpowodziowa, nadzór nad gospodarką rybacką	ul. Marszałka J. Piłsudskiego 22 31-109 Kraków	tel.: 12 62-84-130, 62-84-106 fax: 12 43-01-035, 42-32-153 poczta@krakow.rzgw.gov.pl

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
8.	Referat Ochrony Środowiska i Gospodarki Nieruchomościami Starostwo Powiatowe w Przeworsku	Ochrona przyrody, gospodarka leśna	ul. Jagiellońska 10 37-200 Przeworsk	tel.: 16 648 70 09 (w. 106) srodowisko@powiat.przeworsk.pl
9.	Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami Starostwo Powiatowe w Przeworsku	Gospodarka rolna	ul. Jagiellońska 10 37-200 Przeworsk	tel.: (16) 648 70 09, fax: (16) 648 94 84
10.	Wydział Ochrony Środowiska Rolnictwa i Leśnictwa Starostwo Powiatowe w Jarosławiu	Ochrona przyrody, gospodarka leśna	ul. Jana Pawła II 17 37-500 Jarosław	tel.: 16 624 62 45 ochr_sr@powiat.jaroslaw.pl
11.	Urząd Gminy Przeworsk	Lokalne zadania planistyczne zadania inwestycyjne ochrona środowiska	ul. Bernardyńska 1A 37-200 Przeworsk	tel.: 16 648 73 97; 16 648 98 88; 16 648 98 89 fax: 16 648 98 89 wew. 240 sekretariat@przeworsk.net.pl
12.	Urząd Gminy Tryńcza	Lokalne zadania planistyczne zadania inwestycyjne ochrona środowiska	Tryńcza 127 37-204 Tryńcza	tel.: 16 642 12 21 wew. 20 fax. 16 642 12 21 wew. 51 ug.tryncza@data.pl
13.	Urząd Gminy Jarosław	Lokalne zadania planistyczne zadania inwestycyjne ochrona środowiska	ul. Piekarska 5 37-500 Jarosław	tel.: 16 624 86 10, fax: 16 624 86 13 ug@jaroslaw.pl
14.	Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych Oddział w Jarosławiu	Gospodarka wodna, ochrona przeciwpowodziowa	ul. Traugutta 9 37-500 Jarosław	tel.: 16-621-24-44, 16-621-58-58, 16-621-34-86
15.	Okręg PZW w Przemyślu	Gospodarka rybacka w obwodzie rybackim	ul. Chopina 15a 37-700 Przemyśl	tel.: 16 678 57 69, pzwprzemysl@poczta.onet.pl

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
16.	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale	Gospodarka rolna	ul. Tkaczowa 146, 36-040 Boguchwała	tel.: 17 870-15-07, fax.: 17 870-15-02 boguchwala@podrb.pl
17.	Liga Ochrony Przyrody Zarządu Okręgu Podkarpackiego	Ochrona przyrody	ul. Kamińskiego 12 35-211 Rzeszów	tel.: 787 709 149 loprze@poczta.fm
18.	Regionalne Towarzystwo Naukowe w Przeworsku	Badania naukowe, działania informacyjno-promocyjne	ul. Czarnieckiego 54 37-200 Przeworsk	rtn@przeworsk.org.pl
19.	Towarzystwo Miłośników Ziemi Pełkińskiej	Działania informacyjno-promocyjne	-	ziemiapelkinska@gmail.com
20.	Nadleśnictwo Sieniawa	Gospodarka leśna	ul. Tadeusza Kościuszki 11 37-500 Sieniawa	tel.: 16 622 79 65, fax: 16 622 79 65 sieniawa@krosno.lasy.gov.pl
21.	Nadleśnictwo Kańczuga	Gospodarka leśna	ul. Węgierska 32 37-220 Kańczuga	tel.: 16 640 25 60 kanczuga@krosno.lasy.gov.pl
22.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Gospodarka rolna	al. Tadeusza Rejtana 36 35-310 Rzeszów	tel.: 17 875 60 00

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt
-----	-----------------	---------	--	---------

2. Moduł A

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
1.	Materiał niepublikowany	Wyniki inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych i gatunków prowadzona w roku 2007 w ramach prac WZS	Występowanie i rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych i przedmiotów ochrony	Kluczowy materiał przy realizacji badań terenowych	RDOŚ w Rzeszowie
2.	Materiały publikowane	Nobis M., Nobis A., Kozak M. 2008 Występowanie <i>Ostericum palustre</i> (Apiaceae) w południowej Polsce	Materiał zawiera mapkę poglądową ze stanowiskami stroduba łąkowego, zdjęcia fitosocjologiczne zawierające informacje o florystycznych stosunkach ilościowych i jakościowych w obrębi miejsca występowania gatunku, jego szacunkową liczebność oraz zidentyfikowane główne zagrożenia	Kluczowy materiał przy realizacji prac terenowych	Fragm. Flor. Geobot. Pol. 3-9 15(1)

3.	Materiały publikowane	Nobis M. 2012. Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> .	Opracowane parametry i wskaźniki służące do oceny stanu zachowania stanu populacji i siedliska gatunku oraz wzór karty obserwacji. Wypełniona karta obserwacji gatunku na stanowisku w obszarze Starodub w Pelkiniach PLH180050	Kluczowy materiał przy realizacji prac terenowych zawiera materiały metodyczne do prowadzenia prac terenowych, wzory kart badań stanowisk	Perzanowska J. (red.). 2012. Monitoring gatunków roślin. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 260-273.
4.	Materiały publikowane	Ochyra R. 1974. Notatki florystyczne z południowo-wschodniej części Kotliny Sandomierskiej.	Informacje o pospolitym występowaniu staroduba łąkowego na wilgotnych łąkach rozciągających się między miejscowościami Rozbóz, Chałupki i Jagiełła.	Materiał pomocniczy, pozwalający na określenie tendencji zmian w występowaniu gatunku	Zesz. Nauk. Uniw. Jagiell. 360 Pr. Bot. 2: 161-73
5.	Materiały publikowane	Michalska-Hejduk D., Kopeć D. 2012. Zmienowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>).	Opracowane parametry i wskaźniki służące do oceny stanu zachowania siedliska gatunku oraz wzór karty obserwacji.	Kluczowy materiał przy realizacji prac terenowych zawiera materiały metodyczne do prowadzenia prac terenowych, wzory kart badań stanowisk	Mróz W. (red.). 2012. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 40-52.

6.	Materiały publikowane	Korzeniak J. 2012. Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>).	Opracowane parametry i wskaźniki służące do oceny stanu zachowania siedliska gatunku oraz wzór karty obserwacji.	Kluczowy materiał przy realizacji prac terenowych zawiera materiały metodyczne do prowadzenia prac terenowych, wzory kart badań stanowisk	Mróz (red.). 2012. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 79-94.
7.	Plany/programy/strategie/projekty	Strategia Rozwoju Powiatu Przeworskiego na lata 2014-2020	Kierunki rozwoju powiatu, gospodarka odpadami ochrona, środowiska w powiecie	Duża dla tworzenia zaleceń ochronnych dla obszaru	Starostwo Powiatowe w Przeworsku http://www.powiat.przeworsk.pl/index.php/powiat/strategia-rozwoju-powiatu-przeworskiego
8.	Plany/programy/strategie/projekty	Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii rozwoju Powiatu Przeworskiego	Potencjalne zagrożenia dla Obszaru, zalecenia minimalizujące i kompensujące	Ważna dla tworzenia zaleceń ochronnych dla Obszaru i przedmiotów ochrony	Starostwo powiatowe w Przeworsku http://www.powiat.przeworsk.pl/index.php/powiat/strategia-rozwoju-powiatu-przeworskiego

9.	Plany/programy/ strategie/projekty	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Przeworskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020	Zasoby i walory środowiska, zagrożenia działania ochronne, obszary objęte ochroną, gatunki chronione roślin i zwierząt	Duża dla tworzenia opisu Obszaru i zaleceń ochronnych dla Obszaru i przedmiotów ochrony	Starostwo Powiatowe w Przeworsku
10.	Plany/programy/ strategie/projekty	Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Jarosławskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015	Zasoby i walory środowiska, zagrożenia działania ochronne, obszary objęte ochroną, gatunki chronione roślin i zwierząt	Duża dla tworzenia opisu Obszaru i zaleceń ochronnych dla Obszaru i przedmiotów ochrony	Starostwo Powiatowe w Jarosławiu http://www.jarosl.w.samorzady.pl/art/id/630
11.	Plany/programy/ strategie/projekty	„Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Jarosławskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015”	Ilość, rodzaj i sposób zagospodarowania odpadów powstających w powiecie	Materiał pomocniczy przy opracowaniu Planu stanowi źródło informacji na temat istniejących i potencjalnych zagrożeń związanych z odpadami i ich zagospodarowaniem na terenie Powiatu	Starostwo Powiatowe w Jarosławiu http://www.jarosl.w.samorzady.pl/art/id/630
12.	Plany/programy/ strategie/projekty	Program ochrony Środowiska dla Powiatu Jarosławskiego	Zasoby i walory środowiska, zagrożenia działania ochronne, obszary objęte ochroną, gatunki chronione roślin i zwierząt	Duża stanowi ważne źródło informacji przy tworzeniu opisu Obszaru i zaleceń ochronnych dla Obszaru i przedmiotów ochrony	Powiat jarosławski http://www.jarosl.w.samorzady.pl/art/id/630

13.	Plany/programy/ strategie/projekty	Strategia rozwoju gminy Jarosław	Kierunki rozwoju gminy, gospodarka odpadami ochrona środowiska w gminie	Duża stanowi ważne źródło informacji przy tworzeniu zaleceń ochronnych dla Obszaru i przedmiotów ochrony	Gmina Jarosław http://www.jaroslaw.itl.pl/bip/
14.	Plany/programy/ strategie/projekty	Uchwała Rady Gminy Jarosław nr II/13/2007 z dnia 26 kwietnia 2007 w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jarosław Obszar Północ	Zagospodarowanie działek wchodzących w skład obszaru Natura 2000	Bardzo duża stanowi ważne źródło informacji przy formułowaniu zaleceń ochronnych dla Obszaru i przedmiotów ochrony	Gmina Jarosław http://planyzagospodarowania.pl/plan/podkarpackie/jaroslawski/jaroslaw/pelkinie/222059
15.	Plany/programy/ strategie/projekty	Uchwała Rady Gminy Jarosław nr V/41/2012 z dnia 8 sierpnia 2012 w sprawie zmiany uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jarosław Obszar Północ	Określenie powierzchni biologicznie czynnych w określonych rodzajach terenów	Duża stanowi ważne źródło informacji przy formułowaniu zaleceń ochronnych dla Obszaru i przedmiotów ochrony	Dz. U. Woj. Podkarpackiego z dnia 20 września 2012 poz. 1886 http://planyzagospodarowania.pl/plan/podkarpackie/jaroslawski/jaroslaw/pelkinie/222059
16.	Plany/programy/ strategie/projekty	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego "Zalesień w Gminie Tryńcza"	Obszary w gminie przewidziane do zalesiania	Duża stanowi ważne źródło informacji przy formułowaniu zaleceń ochronnych dla Obszaru i przedmiotów ochrony	Gmina Tryńcza http://www.bip.tryncza.eu/?c=mdTresc-cmPokaz-68

17.	Plany/programy/ strategie/projekty	Uchwała Rady Gminy Tryńcza Nr XXXV/283/2013 z dnia 24 września 2013r. w sprawie zmiany uchwały Rady Gminy Tryńcza Nr XV/127/2012 z dnia 26 marca 2012r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tryńcza uchwalonego Uchwałą Rady Gminy Tryńcza Nr XVIII/169/2000 z dnia 17 listopada 2000r	Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Tryńcza	Bardzo duża stanowi ważne źródło informacji przy formułowaniu zaleceń ochronnych dla Obszaru i przedmiotów ochrony	
18.	Plany/programy/ strategie/projekty	Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Tryńcza na lata 2004-2014	Ilość, rodzaj i sposób zagospodarowania odpadów powstających w gminie	Duża stanowi źródło informacji na temat istniejących i potencjalnych zagrożeń związanych z odpadami i ich zagospodarowaniem na terenie Gminy	Gmina Tryńcza http://www.bip.tryncza.eu/?c=mdTresc-cmPokaz-69

19.	Plany/programy/ strategie/projekty	Program ochrony środowiska dla gminy Tryńcza na lata 2004-2011 Przyjęty uchwałą RADY GMINY TRYŃCZA Nr XVII/139/04 z 5.11.2004	Sposoby ochrony środowiska w gminie, zagrożenia przeciwdziałania	Materiał pomocniczy dla tworzenia opisu Obszaru oraz tworzenia zaleceń ochronnych dla Obszaru i przedmiotów ochrony	Gmina Tryńcza http://www.bip.tryncza.eu/?c=mdTresc-cmPokaz-69
20.	Plany/programy/ strategie/projekty	Strategia rozwoju gminy Tryńcza na lata 2008-2015	Kierunki rozwoju gminy, gospodarka odpadami, ochrona środowiska w gminie, walory gminy	Materiał pomocniczy na temat istniejących i potencjalnych zagrożeń dla Obszaru wynikających z rozwoju Gminy	Gmina Tryńcza http://www.bip.tryncza.eu/?c=mdTresc-cmPokaz-69
21.	Plany/programy/ strategie/projekty	Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Przeworsk Uchwała Rady gminy Przeworsk nr XX/64/99 z dnia 10 listopada 1999 ze zmianami wprowadzonymi w Uchwałą nr XVIII/93/2008 Rady Gminy w Przeworsku z Dnia 7 listopada 2008.	Sposób zagospodarowania przestrzennego na terenach oznaczonych jako I i J obejmujących swoim zasięgiem obszar	Bardzo duża stanowi źródło informacji na temat istniejących i potencjalnych zagrożeń dla Obszaru wynikających z kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	Gmina Przeworsk

22.	Plany/programy/ strategie/projekty	Strategia Rozwoju Gospodarczego Przeworsko – Dynowskiego Obszaru Wsparcia (projekt)	Kierunki rozwoju gospodarczego dla gminy Przeworsk i Tryńcza, tendencje demograficzne, rozwój turystyki.	Duża stanowi źródło informacji na temat istniejących i potencjalnych zagrożeń dla Obszaru wynikających z funkcjonowania Przeworsko- Dynowskiego Obszaru Wsparcia	bip.dynow.pl/user files/file/dokumen ty/konsultacja.../st rategia.docx
23.	Plany/programy/ strategie/projekty	Prognoza oddziaływania Strategii Rozwoju Gospodarczego Przeworsko - Dynowskiego Obszaru Wsparcia	Wpływ realizacji celów strategii na środowisko przyrodnicze, działania zabezpieczające minimalizujące i kompensujące negatywny wpływ na środowisko	Uzupełniająca przy formułowaniu zaleceń ochronnych dla Obszaru	http://bip.dynow.r egiony.pl/pliki/za mierzenia/progno za_pdown.pdf
24.	Plany/programy/ strategie/projekty	Plan gospodarowania wodami dorzecza Wisły	Cele środowiskowe dla jednolitej części wód powierzchniowych stanowi źródło informacji na temat zagrożeń dla jakości, stanu i potencjału ekologicznego wód, powierzchniowych i podziemnych	Uzupełniająca pomocna przy formułowaniu zaleceń ochronnych dla Obszaru	KZGW Warszawa

25.	Plany/programy/ strategie/projekty	Synteza programów małej retencji wodnej dla województwa podkarpackiego na lata 2000 – 2015”	Retencja wód, sposób realizacji celów środowiskowych dla JCWP, ochrona przeciwpowodziowa, zabezpieczenie antyerozyjne dna rzek	Uzupełniające dla oceny istniejących i potencjalnych zagrożeń dla przedmiotów ochrony i formułowania zaleceń ochronnych dla Obszaru	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych http://www.pzmiu.w.bip.podkarpackie.eu/index.php/przedmiot-dzialalnosci-i-kompetencje
26.	Plany/programy/ strategie/projekty	Operat rybacki dla obwodu rybackiego rzeki San nr 7	Gospodarka rybacka na cieku Przykopa	Informacyjna uzupełnienie wiedzy o obszarze w zakresie gospodarki wędkarsko- rybackiej	PZW Okręg w Przemysłu Manuskrypt

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru

Położenie obszaru

Zgonie z podziałem administracyjnym Polski, obszar położony jest w województwie podkarpackim, powiatach przeworskim i jarosławskim, gminach Tryńcza, Przeworsk oraz Jarosław.

Pod względem regionalizacji geograficznej obszar w całości należy do Makroregionu Kotliny Sandomierskiej (512.4), Mezoregionu Pogórza Rzeszowskiego (512.52) i Doliny Dolnego Sanu (512.46). Według podziału geobotanicznego i regionalizacji geobotanicznej Polski (Matuszkiewicz 1993). Obszar położony jest w Krainie Kotliny Sandomierskiej (C.8), Okręgu Przemysko-Rzeszowski (C.8.7) na pograniczu podokręgów: Doliny Środkowego Sanu i Dolnego Wisłoka (C.8.7.b) i Przeworskiego (C.8.7.e).

Geologia i gleby

Obszar leży w obrębie dwóch jednostek geomorfologicznych: Pogórza Karpackiego oraz Kotliny Sandomierskiej. Pogórze Karpackie charakteryzują szerokie zaokrąglone garby o wypukło-wklęsłych lub wypukłych stokach. W obrębie Kotliny Sandomierskiej występują obok siebie dwa typy krajobrazów: wysoczyzny i równin dolinowych. Wysoczyzny wznoszą się na 30 - 60 m nad dnami dolin w części południowej. Współczesna struktura podłoża uformowała się w okresie późnoalpejskiej kolizji kontynentalnej. Głębokość podłoża platformowego w zapadlisku waha się od kilkuset metrów do 3500 metrów, dochodząc niekiedy do 5000 metrów. Na przedpołu Karpat miąższość osadów miocenijskich dochodzi do 3500 metrów, a pod nasunięciem karpackim nie przekracza zazwyczaj 1000 metrów. Najstarsze skały w podłożu zapadliska są w wieku przedkambryjskiego. Sekwencja utworów miocenu rozpoczyna się serią szarozielonych ilów marglistych i mułowców z rzadkimi wkładkami tufów sięgająca na południu do 200 m. Utwory czwartorzędowe na powierzchni zapadliska przedkarpackiego tworzą ciągłą pokrywę o miąższości przeważnie 10 - 40 m. Są to głównie osady morenowe, wodno - lodowcowe i rzeczne oraz utwory lessowe. W Karpatach występują bardzo zróżnicowane genetycznie i litologicznie osady czwartorzędu. Grubsze ich pokrywy występują jako żwiry na dnach dolin i w tarasach. Grubsze pokrywy lessopodobnych osadów pylastych występują na linii Łańcut - Przeworsk - Jarosław.

Hydrogeologia

Zróżnicowana budowa geologiczna obszaru powoduje różnorodność i zmienność zasobów wód podziemnych. Są to wody w utworach kredowych, trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Wody w utworach trzeciorzędowych mają niewielkie znaczenie użytkowe i wyłącznie charakter lokalny. Głównym użytkowym poziomem wodonośnym jest poziom czwartorzędowy, o zróżnicowanej miąższości, wahającej się od kilku do kilkunastu metrów. Obszar położony jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica-Stalowa Wola-Rzeszów. Jest to największy i najbardziej zasobny zbiornik wód czwartorzędowych w rejonie Zapadliska Podkarpackiego. Zbiornik GZWP 425 cechuje

się niską i średnią odnawialnością zasobów, przy średniej i małej retencyjności zlewni. Wody gruntowe mają charakter porowych, związanych z piaszczysto - żwirowymi osadami czwartorzędowymi, lokalnie przykrytymi madami lub gruntami organicznymi. Są one zasilane przez infiltrujące wody opadowe i rzeczne. Wody występujące w Kotlinie Sandomierskiej charakteryzują się niewielkim stopniem mineralizacji i średniej twardości. Odczyn wód kształtuje się w granicach 6 - 8 pH.

Klimat

Według podziału rolniczo-klimatycznego Gumińskiego obszar opracowania należy do dzielnicy Sandomiersko-Rzeszowskiej. Średnia roczna temperatura na całym obszarze wynosi 7,5⁰C. Średnia temperatura stycznia nie przekracza - 3⁰C, natomiast średnia temperatura lipca to 17 - 18⁰C. Większość opadów przypada na miesiące letnie. Roczna suma opadów to około 700 mm, w tym na okres wegetacji przypada 400 mm. Długość okresu wegetacyjnego waha się od 205 - 220 dni, pokrywa śnieżna zalega 60 - 70 dni w roku, a dni mroźnych 40 - 55 dni. Dni z przymrozkami jest 120 - 135 w roku.

Hydrografia

Obszar opracowania należy w całości do zlewni Wisły (zlewnia I rzędu). Największą rzeką regionu jest San. Rzeka wypływa w Bieszczadach Zachodnich w rejonie przełęczy Użockiej na wysokości ok. 900 m n.p.m. na terenie Ukrainy. Długość Sanu wynosi 443,4 km, a powierzchnia zlewni wynosi 16861,3 km², z czego 14390 km² znajduje się na terenie Polski. Oś hydrograficzną obszaru stanowi potok Przykopa (PLRW200017225749), zgodnie z typologią wód powierzchniowych jest to potok piaszczysty. Przykopa jest lewobrzeżnym dopływem Sanu o długości około 30 km który płynie w centralnej części obszaru w kierunku północnym. Długość biegu ciek w granicach obszaru wynosi około 1800 m. W granicach obszaru ciek stanowi ujście dla sieci drenarskiej oraz rowów melioracji szczegółowych.

Struktura Krajobrazu

Krajobraz obszaru ma charakter równinny i jest mało zróżnicowany. Brak jest w nim form wyniesionych. Wysokość bezwzględna najwyższego wzniesienia obszaru wynosi 182,4 m n.p.m i znajduje się ono w jego północo-zachodniej części. W krajobrazie dominują grunty orne i użytki zielone, brak jest większych kompleksów leśnych. Nieliczne zadrzewienia koncentrują się wzdłuż sieci rowów melioracji szczegółowych, oraz ciek Przykopa zwłaszcza w południowo-wschodniej części obszaru. Południową i wschodnią granicę obszaru stanowią tereny zabudowane położone w obrębie jednostek osadnictwa Ujezna, Pełkinie i Wólka Pełkińska.

Korytarze ekologiczne

Obszar wchodzi w skład obszaru o znaczeniu krajowym 24 K. Omawiany obszar wchodzi w skład korytarza Południowo-Centralnego który łączy Roztocze i Puszcę Solską z Borami Dolnośląskimi.

Walory przyrodnicze

Lokalną szatę roślinną tworzy mozaika łąk i ziołorośli, którą urozmaicają szuwary, zarośla, niewielkie fragmenty zadrzewień z kręgow dynamicznych olsów i łągów. Istotnym elementem krajobrazu, wskazującym o dominacji w krajobrazie użytkowania rolniczego, są znaczne wielkoobszarowe powierzchnie gruntów ornych, na których uprawia się głównie rzepak i kukurydzę.

Pod względem przyrodniczym najcenniejszy jest zróżnicowanych pod względem wilgotności podłoża i składu gatunkowego fitokompleks szuwarów związku *Magnocaricon*, ziołorośli związku *Filipendulion ulmariae*, łąk świeżych ze związku *Arrhenatherion elatioris* oraz zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych związku *Molinion*. O bogactwie tych ostatnich świadczy obecność gatunków chronionych i zagrożonych, m.in.: goździka pysznego *Dianthus superbus*, kosaćca syberyjskiego *Iris sibirica*, mieczyka dachówkowatego *Gladiolus imbricatus*, selernicy żyłkowej *Cnidium dubium* i stoplamków – szerokolistnego *Dactylorhiza majalis* i krwistego *Dactylorhiza incarnata*. Jednak największą osobliwością jest duża populacja staroduba łąkowego *Ostercicum plautre*. W latach 2006-2009 szacowano ją na ok. 1000 osobników.

Formy Ochrony Przyrody

Obszar nie jest objęty innymi formami ochrony przyrody. Sąsiaduje z obszarem Dolina Dolnego Sanu PLH180020, z którym posiada łączność hydrologiczną poprzez potok Przekopa.

2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów

Dane użytkowania i pokrycia terenu pochodzą z programu CORINE Land Cover 2012. Jednostką odpowiedzialną za realizację projektu Corine Land Cover 2012 w Polsce, w ramach programu Copernicus GIO Land Monitoring, finansowanego ze środków Unii Europejskiej, był Instytut Geodezji i Kartografii, pełniący rolę jednego z Krajowych Centrów Referencyjnych EIONET ds. pokrycia terenu. Właścicielem danych powstałych w ramach ww. projektu jest Unia Europejska. Jednostką odpowiedzialną za rozpowszechnianie danych krajowych jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w którym ulokowany jest Krajowy Punkt Kontaktowy ds. współpracy z EEA w ramach EIONET oraz Krajowe Centrum Referencyjne EIONET ds. pokrycia terenu.

Typy użytków gruntowych	Typ własności	Powierzchnia użytków w ha	Udział powierzchni w obszarze [%]
Zabudowa miejska luźna	Skarb Państwa	5,08	0,88
	Własność komunalna		

	<i>Własność prywatna</i>		
<i>Tereny rolne</i>	<i>Skarb Państwa</i>	552,55	96,13
	<i>Własność komunalna</i>		
	<i>Własność prywatna</i>		
<i>Lasy liściaste</i>	<i>Skarb Państwa</i>	17,19	2,99
	<i>Własność komunalna</i>		
	<i>Własność prywatna</i>		

2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

Brak danych

2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/ programu/ wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
1.	Uchwała Rady Gminy Jarosław nr II/13/2007 z dnia 26 kwietnia 2007 w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jarosław Obszar Północ.	Urząd Gminy w Jarosławiu	Położenie terenów wydobywczych lokalizacja terenów pod zabudowę usługowa i mieszkaniową	Brak istotnego negatywnego wpływu na wszystkie przedmioty ochrony.	-
2.	Uchwała Rady Gminy Jarosław nr V/41/2012 z dnia	Urząd Gminy w Jarosławiu	Położenie terenów wydobywczych lokalizacja terenów pod zabudowę	Brak istotnego negatywnego	-

	8 sierpnia 2012 w sprawie zmiany uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jarosław Obszar Północ Gmina Jarosław.		usługowa i mieszkaniową	wpływu na wszystkie przedmioty ochrony.	
3.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego "Zalesień w Gminie Tryńcza"	Urząd Gminy w Tryńczy	Lokalizacja terenów przeznaczonych pod zalesienie na obszarze gminy	Brak istotnego negatywnego wpływu na wszystkie przedmioty ochrony.	-
4.	Strategia rozwoju gminy Jarosław Gmina Jarosław	Urząd Gminy w Jarosławiu	Dokument o dużym poziomie ogólności określa kierunki rozwoju gminy Jarosław	Brak istotnego negatywnego wpływu na wszystkie przedmioty ochrony.	-
5.	Strategia rozwoju gminy Tryńcza na lata 2008-2015	Urząd Gminy w Tryńczy.	Dokument o dużym poziomie ogólności określa kierunki rozwoju gminy Jarosław	Brak istotnego negatywnego wpływu na wszystkie przedmioty ochrony.	-
6.	Gmina Przeworsk Studium uwarunkowań i zagospodarowania	Urząd Gminy w Przeworsku	Dokument o dużym poziomie ogólności, powstały przed utworzeniem Obszaru. Studium postuluje by w zapisach	Brak istotnego negatywnego	-

	<p>przestrzennego gminy Przeworsk Uchwała Rady gminy Przeworsk nr XX/64/99 z dnia 10 listopada 1999 ze zmianami wprowadzonymi w Uchwałą nr XVIII/93/2008 Rady Gminy w Przeworsku z Dnia 7 listopada 2008.</p>		<p>opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Przeworsk uwzględnić następujące zasady: zarządzania przestrzenią szczególnie istotne dla ochrony i kształtowania struktury przyrodniczej gminy: zachowanie i ochrona kompleksów przyrodniczych o najwyższym potencjale biologicznym, w szczególności dotyczy to lasów, cieków wodnych i ich dolin, obniżen bezodpływowych oraz ciągów powiązań przyrodniczych lokalnych i regionalnych – stanowiących ważne w skali gminy korytarze ekologiczne; ochrona i uzupełnianie zadrzewień śródpolnych, przydrożnych oraz towarzyszących ciekom i zbiornikom wodnym; ochrona gleb wysokiej klasy przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze; ochrona gruntów leśnych przed zmianą przeznaczenia; ochrona środowiska poprzez rozwój infrastruktury służącej poprawie środowiska. Dokument zawiera jednakże wskazania dla zagospodarowania terenów I i J w których położony jest Obszar w tym lokalizacje terenów górniczych co może mieć istotny wpływ na Obszar.</p>	<p>wpływu na wszystkie przedmioty ochrony.</p>	
7.	<p>Projekt studium uwarunkowań i kierunków</p>	<p>Urząd Gminy w Jarosławiu</p>	<p>Dokument o dużym poziomie ogólności, wskazującym jednak na obecność Obszaru.</p>	<p>Brak istotnego negatywnego</p>	-

	zagospodarowania przestrzennego gminy Jarosław.		<p>Studium postuluje by w zapisach opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Jarosław uwzględnić następujące zasady :zarządzania przestrzenią szczególnie istotne dla ochrony i kształtowania struktury przyrodniczej gminy: zachowanie i ochrona kompleksów przyrodniczych o najwyższym potencjale biologicznym, w szczególności dotyczy to lasów, cieków wodnych i ich dolin, obniżeń bezodpływowych oraz ciągów powiązań przyrodniczych lokalnych i regionalnych – stanowiących ważne w skali gminy korytarze ekologiczne; ochrona i uzupełnianie zadrzewień śródpolnych, przydrożnych oraz towarzyszących ciekom i zbiornikom wodnym; ochrona drobnych elementów naturalnej rzeźby terenu: dolin, obniżeń, skarp itp; ochrona gleb wysokiej klasy przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze; ochrona gruntów leśnych przed zmianą przeznaczenia; ochrona środowiska poprzez rozwój infrastruktury służącej poprawie środowiska.</p>	wpływu na wszystkie przedmioty ochrony.	
8.	Strategia Rozwoju Gospodarczego Przeworsko - Dynowskiego	Urząd Gminy Tryńczy oraz Urząd Gminu	Dokument o dużym poziomie ogólności określa perspektywiczne kierunki rozwoju gmin wchodzących w Przeworsko-	Potencjalnie możliwość negatywnego	Wskazane działania kompensacyjne: <ul style="list-style-type: none"> • wykonywanie

	Obszaru Wsparcia Gminy Tryńcza i Przeworsk	w Przeworsku	Dynowskiego obszaru wsparcia	wpływu na siedliska w przypadku bezpośredniej lokalizacji budowli i urządzeń wszystkich rodzajów w miejscach występowania siedliska/gatunku.	inwentaryzacji florystycznych, dendrologicznych i badań fitosocjologicznych w przypadku realizacji przedsięwzięć w rejonie lub sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo, <ul style="list-style-type: none"> • zachowanie obszarów biologicznie czynnych o powierzchni proporcjonalnej do powierzchni zagospodarowania, • wprowadzanie nowych obszarów zielni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz współgrającej z otoczeniem, • zachowanie wysokiej kultury
--	---	--------------	------------------------------	---	--

					<p>prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska,</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych w czasie wykonywania prac budowlanych, • zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego np. włókniny i obudowy drewniane.
--	--	--	--	--	--

2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

Lp.	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia w ha	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
Siedliska przyrodnicze							
1.	6410 Zmienne wilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	B	34,49	13	Siedlisko zlokalizowane we wschodniej części Obszaru. Rozmieszczenie siedliska w obszarze przedstawia załącznik numer 3.	Dobry	Inwentaryzacje przeprowadzono na całym obszarze Natura 2000. W ramach ww. prac, przypadających na okres od maja do sierpnia 2015, przeprowadzono kilka wizytacji, podczas których dokonano oceny stanu ochrony siedliska z wykorzystaniem parametrów i wskaźników wskazanych w PM GIOŚ. Szczegółowe wyniki prac przedstawiające ocenę stanu ochrony siedliska przedstawiono w pkt. 3 opracowania, zdefiniowane istniejące i/lub potencjalne zagrożenia przedstawiono w pkt. 4. W wyniku zastosowania wskaźników waloryzacji parametrów stanu oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zalecanych przez GIOŚ zmianie ulegną oceny: stanu zachowania z A na B.
2.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane	C	14,78	18	Większość płątów	Dobry	Inwentaryzacje przeprowadzono na całym obszarze Natura 2000.

	ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)				rozmieszczona w zachodniej części Obszaru. Rozmieszczenie siedliska w obszarze przedstawia załącznik numer 3.		W ramach ww. prac, przypadających na okres od maja do sierpnia 2015, przeprowadzono kilka wizytacji, podczas których dokonano oceny stanu ochrony siedliska z wykorzystaniem parametrów i wskaźników wskazanych w PM GIOŚ. Szczegółowe wyniki prac przedstawiające ocenę stanu ochrony siedliska przedstawiono w pkt. 3 opracowania, zdefiniowane istniejące i/lub potencjalne zagrożenia przedstawiono w pkt. 4. W wyniku zastosowania wskaźników waloryzacji parametrów stanu oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zalecanych przez GIOŚ postanowiono utrzymać dotychczasowe oceny w SDF.
X							
Gatunki roślin							
3.	1617 Starodub łąkowy <i>Ostericum palustre</i>	B	-	4	Gatunek stwierdzony we wschodniej części obszaru, zgodnie z załącznikiem numer 3.	Niewystarcza jąca. Wskazane przeprowadzenie badań uzupełniających	Prace terenowe prowadzono w granicach obszaru, w terminie przypadającym w miesiącach maj – sierpień 2015 podczas których dokonano oceny stanu ochrony siedliska z wykorzystaniem parametrów i wskaźników wskazanych w PM GIOŚ. Szczegółowe wyniki prac

							<p>przedstawiające ocenę stanu ochrony siedliska przedstawiono w pkt. 3 opracowania, zdefiniowane istniejące i/lub potencjalne zagrożenia przedstawiono w pkt. 4.</p> <p>W wyniku zastosowania wskaźników waloryzacji parametrów stanu oraz wskaźników populacji i siedliska zalecanych przez GIOŚ ulegną oceny: stanu zachowania z A na B i ogólna z A na B.</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych

6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*

Podtyp 6410.1 – Łąki olszewnikowo-trzęślicowe *Selino carvifoliae-Molinietum*

Łąki cechuje znaczny stopień przekształcenia. W wyniku zaniechania lub sporadycznego użytkowania doszło lub dochodzi do utraty cech swoistych dla tego typu zbiorowisk roślinnych. Do tego czynnikiem istotnie wpływającym na stan zachowania łąk trzęślicowych mają również zaburzenia hydrologiczne. Łąki te w wielu przypadkach cechuje przesuszenie podłoża. W efekcie tych zmian ulegają one sukcesji. Z jednej strony kolonizowane są przez krzewy (głównie wierzby *Salix* sp.) i drzewa lekkonasienne (m.in. olsza czarna *Anus glutinosa*). Z drugiej wzrasta rola gatunków szuwarów turzycowych związku *Magnocaricoideae* (turzyce – błotna *Carex acutiformis* i dwustronna *Carex disticha*), ziołoroślowych (m.in.: wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*, tojeść pospolita *Lisimachia vulgaris*) lub postępuje ekspansja śmiałka darniowego *Deschampsia caespitosa*, ostu kędzierzawego *Carduus crispus* i pokrzywy zwyczajnej *Urtica dioica*. Część płatów przekształca się w wilgotne postacie łąk świeżych, przy czym granice pomiędzy poszczególnymi fitocenozami są rozmyte i trudne do wyznaczenia. Generalnie poszczególne płaty łąk trzęślicowych cechuje: znaczne nagromadzenie martwej materii (wojłok) utrudniające kiełkowanie i wzrost roślin, zmniejszony udział jakościowy i ilościowy gatunków charakterystycznych, fragmentacja powierzchni i postępująca sukcesja. Z gatunków charakterystycznych i wyróżniających łąki trzęślicowe rosną tu m.in.: okszyn łąkowy *Laserpitium prutenicum*, sierpik barwierski *Serratula tinctoria*, oman wierzbolistny *Inula salicina*, krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis*, bukwica zwyczajna *Betonica officinalis*, trzęślica modra *Molinia caerulea*, olszewnik kminkolistny *Selinum carvifolium* oraz czarcikęs łąkowy *Succisa pratensis*. W najlepiej zachowanych płatach występują chronione gatunki – kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, mieczyk dachówkowaty *Gaidiulus imbricatus*, goździk pyszny *Dianthus superbus*, stoplamki – szerokolistny *Dactylorhiza majalis* i krwisty *D. incarnata* oraz starodub łąkowy *Ostericum palustre*.

W trakcie prac terenowych w 2015 r. przeprowadzonych w ramach projektu PZO stwierdzono 13 stanowisk łąk trzęślicowych, przy czym ocenie stanu zachowania za pomocą parametrów i wskaźników poddano 3 z nich (tab. 1).

Stan siedliska w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: U1

Ranga w obszarze – reprezentatywność:

- według standardowego formularza danych: A
- według zweryfikowanych danych: B

Stan zachowania w obszarze: U1

Zagrożenia istniejące: zaniechanie / brak koszenia, ewolucja biocenotyczna, sukcesja, nagromadzenie materii organicznej

Zagrożenia potencjalne: Usuwanie trawy pod grunty orne, nawożenie (nawozy sztuczne), zalesianie terenów otwartych, nierodzące gatunki

zaborcze, problematyczne gatunki rodzime, spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych.

Kosaciec syberyjski

Mieczyk dachówkowaty

Łąka trzęślicowa w maju 2015, jasny kolor – regenerujący płat łąki trzylicowej, którą wcześniej zaorano

Łąka trzęślicowa

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Podtyp 6510.1 – Łąka rajgrasowa

Siedlisko przyrodnicze reprezentowane przez różne postacie wilgotnościowe łąki rajgrasowej *Arrhenatheretum elatioris*. Oprócz rajgrasu wyniosłego *Arrhenatherum elatius* do charakterystycznych gatunków należą m.in.: barszcz zwyczajny *Heracleum sphondylium*, chaber łąkowy *Centaurea jacea*, dzwonek rozpierschły *Campanula patula*, złocień (jastrun) właściwy *Leucanthemum vulgare*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, kozibród łąkowy *Tragopogon pratensis*, babaka lancetowata *Plantago lanceolata*, bodziszek łąkowy *Geranium pratense*, szelężnik większy *Rhinanthus serotinus*, krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, przytulia pospolita *Galium mollugo*, tomka wonna *Anthoxanthum odoratum* i wiechlina łąkowa *Poa pratensis*, a w miejscach nasłonecznionych i suchych – bukwnica zwyczajna *Betonica officinalis*. Interesujący jest aspekt wiosenny łąk świeżych w zachodniej części obszaru cechujący się dużym udziałem pierwiosnki lekarskiej *Primula veris*. Pod względem fitosocjologicznym w obrębie Obszaru występują 4 podzespoły:

- *Arrhenatheretum elatioris typicum*, któremu odpowiada opis powyżej;
- *Arrhenatheretum elatioris alchemilletosum* ze znacznym udziałem krwawnika pospolitego;
- *Arrhenatheretum elatioris sanguisorbetosum officinalis* ze znacznym udziałem krwiściągę lekarskiego *Sanguisorba officinalis*;
- *Arrhenatheretum elatioris alopecuro-polygotenosum*, cechujący się znacznym udziałem ilościowym gatunków przechodzących z wilgotnych łąk należących do związku *Calthion palustris*, zwłaszcza: rdestu węzownika *Polygonum bistorta*, firletki poszarpanej *Lychnis flos-cuculi* i jaskra ostrego *Ranunculus acris*.

W trakcie prac terenowych w 2015 przeprowadzonych w ramach projektu PZO stwierdzono 18 stanowisk siedliska przyrodniczego 6510, przy czym ocenie stanu zachowania za pomocą parametrów i wskaźników pod dano 2 z nich (tab. 2).

Stan siedliska w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: U1

Ranga w obszarze – reprezentatywność:

- według standardowego formularza danych: A
- według zweryfikowanych danych: A

Stan zachowania w obszarze: U1

Zagrożenia istniejące: usuwanie trawy pod grunty orne, zaniechanie / brak koszenia,

Zagrożenia potencjalne: nawożenie (nawozy sztuczne), zalesianie terenów otwartych, zabudowa rozproszona, nierodzące gatunki zaborcze, problematyczne gatunki rodzime, wypalanie, zmiana składu gatunkowego (sukcesja), nagromadzenie materii organicznej.

Łąka świeża ze złocieniem właściwym

Łąka świeża

2.6.2. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru

W obszarze nie stwierdzono gatunków zwierząt, które należałoby uznać za przedmioty ochrony.

2.6.3. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru

1617 Starodub łąkowy *Ostericum palustre*

Starodub łąkowy w okolicach Przeworska był notowany w latach 70. XX wieku (10.09.1970, leg. J. Kornaś, zielnik naukowy A. i J. Kornasiów). Rósł on pospolicie na wilgotnych łąkach między miejscowościami Rozbóz, Jagieła i Chałupki (Ochyra 1974). W 2007 r. gatunek ten został stwierdzony na północ od miejscowości Ujezdna i Pełkinie oraz na południe od Chałupek, a jego populację szacowano łącznie na ponad 1000 osobników (Nobis i in. 2008). Roślina ta rosła wówczas na wilgotnych łąkach ze związku *Molinion caeruleae* oraz łąkach świeżych, gdzie osiągała dość wysoką ilościowość w zdjęciach fitosocjologicznych. Do głównych zagrożeń zaliczono: przesuszenie, zarzucenie użytkowania oraz zmiany składu gatunkowego w wyniku przenikania gatunków od szuwarów turzycowych po przedstawicieli zbiorowisk ruderalnych (Nobis i in. 2008). W dniu 12 sierpnia 2009 stan zachowania populacji oceniony został przez Nobisa (2012) jako właściwy (FV), a stan siedliska jako niezadawalający (U1) (tab.1).

Tabela 1. Zestawienie ocen wskaźników na stanowisku w 2009 r. wg Nobisa (2012)

Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźników	Ocena ogólna parametrów	Ocena ogólna
Populacja	Liczebność	FV	FV	U1
	Typ rozmieszczenia	FV		
	Liczba (%) osobników generatywnych	FV		
	Stan zdrowotny	FV		
Siedlisko	Powierzchnia zajętego siedliska	FV	FV/U1	
	Powierzchnia potencjalne o siedliska	FV		
	Fragmentacja siedliska	U1		
	Stopień uwodnienia siedliska	FV		

Zwarcie drzew i krzewów	EV		
Gatunki ekspansywne	FV		
Wysokość runi	FV		
Ocienienie	FV		
Wojłok (martwa materia organiczna)	FV/U1		
Miejsca do kiełkowania	FV		
Gatunki obce inwazyjne	FV/U1		
Perspektywy ochrony		FV/U1	

W 2015 r. starodub łąkowy został potwierdzony we wschodniej części obszaru Natura 2000 w okolicy Pełkiń, a jego liczebność oszacowano na ponad 820 osobników. Nie odnaleziono natomiast stanowiska staroduba na zachód od miejscowości Chałupki, co nie jest jednoznaczne z jego zanikiem. Mniejsza liczebność od wykazanej w pracy Nobis i in. (2008) oraz w SDF oraz brak stwierdzenia gatunku w zachodniej części Obszaru mogą wynikać z warunków atmosferycznych, jakie miały miejsce w okresie letnim. W trakcie prowadzenia badań na terenie kraju występowała długotrwała susza, która objęła również teren Podkarpacia. Średnie temperatury w ciągu dnia osiągnęły w miesiącu sierpniu niemal rekordowe wskaźniki. Upały i brak opadów znacząco wpłynęły na roślinność łąkową. W wielu płatach doszło do wędnięcia lub zasychania roślin. Nie wszystkie też wykształciły kwiatostany (= lub obumarły). Również pokosy łąk ze względu na powolny wzrost trawy zostały przesunięte w czasie i przypadły na okres kwitnienia staroduba, co mogło również zaważyć na niedoszacowaniu liczby osobników. W przypadku obszaru Starodub w Pełkiniach PLH180050 uwagę zwraca przede wszystkim trwałość populacji tej rośliny.

W trakcie prac terenowych w 2015 przeprowadzonych w ramach projektu PZO stwierdzono 4 stanowiska staroduba łąkowego, które oceniono za pomocą parametrów i wskaźników. Na podstawie zestawienia ocen parametrów i ocen ogólnych każdego ze stanowisk (tab. 2) stan ochrony gatunku w obszarze Starodub w Pełkiniach PLH180050 oceniono jako niewłaściwy (U1), przy czym kluczowym kryterium była ocena na najliczniejszych pod względem ośników stanowiskach.

Tabela 2. Zestawienie ocen parametrów na stanowiskach wraz z oceną ogólną stanu zachowania gatunku w Obszarze

Lp.	Nr stanowiska	Liczebność	Ocena parametrów na stanowiskach			Ocena ogólna na stanowisku	Ocena ogólna siedliska w Obszarze
			Populacja	Siedlisko	Perspektywy ochrony		
1.	I	> 400	FV	U1	U1	U1	
2.	II	> 360	FV	U1	U1		

3.	III	< 40	U1	U1	U2	U2	
4.	IV	< 20	U2	U2	U2	U2	

Stan gatunku w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: FV

Ranga w obszarze:

populacja:

- według standardowego formularza danych: C
- według zweryfikowanych danych: C

Stan zachowania w obszarze: U1

Zagrożenia istniejące: zaniechanie / brak koszenia, zmiana składu gatunkowego (sukcesja), konkurencja

Zagrożenia potencjalne: nawożenie (nawozy sztuczne), zalesianie terenów otwartych, nierodzące gatunki zaborcze, problematyczne gatunki rodzime, spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych, zmniejszenie populacji lub wyginięcie gatunku

Starodub łąkowy

Starodub łąkowy

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

Lp.	Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2	Ocena stanu ochrony po weryfikacji i terenowej wg skali FV, UI, U2	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX Ogólna	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku wg skali FV, UI, U2	Uwagi
Siedliska przyrodnicze										
1.	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	Stanowisko XIX zgodnie z załącznikiem numer 3	Powierzchnia siedliska			U1	U1	U2	Bogate florystycznie łąki ze stanowiskami kosańca syberyjskiego, goździka pysznego i mietczyka dachówkowaty. Ocenę parametru obniżają wskaźniki kardynalne: Gatunki dominujące – zwiększony udział ilościowy gatunków łąkowych charakterystycznych dla klasy <i>Molinio-Arrhenatheretea</i> oraz Ekspansja krzewów i drzew – 15% pokrycia w transekcje. Ocenę U2 dla parametru Struktura i funkcje oraz ogólną nadano ze względu na ekspansję jeżyn w zachodniej części stanowiska (wskaźnik <i>Gatunki ekspansywne roślin zielnych</i>) i obecność nawłoci późnej – wskaźnik <i>Obce gatunki inwazyjne</i> oceniony co prawda jako U1, ale gatunek ten z dużym prawdopodobieństwem
				Struktura i funkcja	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje		U1	U2		
					Struktura przestrzenna płatów		U1			
					Gatunki typowe		FV			
					Gatunki dominujące		U1			
					Obce gatunki inwazyjne		U1			
					Gatunki ekspansywne roślin zielnych		U2			
					Ekspansja krzewów i drzew		FV			
					Martwa materia organiczna (wojłok)		U1			
Perspektywy ochrony		-	U2	U2						

											będzie się rozprzestrzeniać na stanowisku w kolejnych latach. Oba gatunki są trudne do zwalczenia dlatego parametr Perspektywy ochrony oceniono na U2.
2.	Zmiennow ilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	Stanowisko XXII zgodnie z załącznikiem numer 3	Powierzchnia siedliska				U1	U1	U2	Łąka ze stanowiskiem staroduba łąkowego. Ocenę ogólną parametru Struktura i funkcje i jednocześnie ocenę ogólną obniżają wskaźniki kardynalne: Gatunki dominujące – w składzie florystycznym zwraca uwagę duży udział turzyc ze związku <i>Magnocaricion</i> oraz gatunków łąkowych charakterystycznych dla klasy <i>Molinio-Arrhenatheretea</i> zwłaszcza ze związku <i>Calthion</i> oraz Ponadto na stanowisku zaobserwowano zalegający wojłok, który utrudnia kiełkowanie roślin oraz duży stopień fragmentacji.
				Struktura i funkcja	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje			U2	U2		
					Struktura przestrzenna płatów			U2			
					Gatunki typowe			FV			
					Gatunki dominujące			U2			
					Obce gatunki inwazyjne			FV			
					Gatunki ekspansywne roślin zielnych			FV			
					Ekspansja krzewów i drzew			FV			
					Martwa materia organiczna (wojłok)			U2			
Perspektywy ochrony				U1	U1						
3.	Zmiennow ilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	Stanowisko XXVIII zgodnie z załącznikiem numer 3	Powierzchnia siedliska				FV	FV	U1	Łąka ze stanowiskiem staroduba łąkowego. Ocenę ogólną parametru Struktura i funkcje i jednocześnie ocenę ogólną obniża wskaźnik kardynalny Gatunki dominujące – w składzie florystycznym zwraca uwagę duży udział turzyc ze związku <i>Magnocaricion</i> oraz gatunków łąkowych charakterystycznych dla klasy <i>Molinio-Arrhenatheretea</i> zwłaszcza ze związku <i>Calthion</i> oraz Ponadto na stanowisku zaobserwowano
				Struktura i funkcja	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje			FV	U1		
					Struktura przestrzenna płatów			FV			
					Gatunki typowe			FV			
					Gatunki dominujące			U1			
					Obce gatunki inwazyjne			FV			
					Gatunki ekspansywne			U1			

					roślin zielnych						zalegający wołok (U1), który utrudnia kiełkowanie roślin oraz wkraczanie trzciny (U1).
					Ekspansja krzewów i drzew		FV				
					Martwa materia organiczna (wołok)		U1				
				Perspektywy ochrony			U1	U1			
4.	Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	Stanowisko VI zgodnie z załącznikiem numer 3	Powierzchnia siedliska			FV	FV	U1	Łąka świeża <i>Arrhenatheretum elatioris typicum</i> , regularnie koszona, bez oznak sukcesji. Parametr Struktura i funkcje został oceniony U1 ponieważ wskaźnik kardynalny Gatunki ekspansywne roślin zielnych został oceniony na U1 ze względu na podsiewanie mieszkanką traw, co wpływa też na ich dominację – wskaźnik Gatunki dominujące. Perspektywy ochrony oceniono jako U1, ponieważ regularne podsiewanie traw może pogłębić zaburzenia stosunków ilościowych jak i jakościowych w składzie gatunkowym. Ocena ogólna U1 jest sumą ocen parametrów Stan zachowania i Perspektywy ochrony.	
			Struktura i funkcja	Struktura przestrzenna płatów			FV	U1			
				Gatunki charakterystyczne			FV				
				Gatunki dominujące			U1				
				Obce gatunki inwazyjne			FV				
				Gatunki ekspansywne roślin zielnych			U1				
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew			FV				
				Udział dobrze zachowanych płatów			FV				
				Wołok (martwa materia)			FV				
			Perspektywy ochrony			U1	U1				
5.	Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion</i>)	6510	Stanowisko XI zgodnie z załącznikiem numer 3	Powierzchnia siedliska		-	FV	FV	U1	Pod względem fitosocjologicznym występuje tu podzespół <i>Arrhenatheretum elatioris alopecuro-polygotenosum</i> . Parametr Struktura i funkcje został oceniony u1 ponieważ wskaźnik kardynalny Gatunki ekspansywne roślin zielnych został oceniony na U1 ze względu na podsiewanie mieszkanką traw w południowej części stanowiska co też	
			Struktura i funkcja	Struktura przestrzenna płatów		-	FV	U1			
				Gatunki charakterystyczne		-	FV				
				Gatunki dominujące		-	U1				
				Obce gatunki inwazyjne		-	FV				
				Gatunki ekspansywne		-	U1				

	<i>elatoris)</i>				roślin zielnych					wpływa na nieznaczną dominację traw nad innymi gatunkami (U1). Z tego względu część płatów jest gorzej zachowana (U1), w części północnej stanowiska zwiększa się natomiast warstwa wojułoku (U1), znacznie rzadziej dochodzi tu do sianokosów. Perspektywy ochrony oceniono jako U1, ponieważ podsiewanie traw może objąć całe stanowisko co wpłynie na zaburzenie stosunków ilościowych jak i jakościowych w składzie gatunkowym. Ocena ogólna U1 jest sumą ocen parametrów Stan zachowania i Perspektywy ochrony.
					Ekspansja krzewów i podrostu drzew	-	FV			
					Udział dobrze zachowanych płatów	-	FV			
					Wojułok (martwa materia)	-	U1			
			Perspektywy ochrony	-	U1	U1				

Gatunki roślin										
6.	Starodub łąkowy <i>Ostericum palustre</i>	1617	Stanowisko I zgodnie z załącznikiem numer 3	Populacja	Liczba osobników	FV	FV	FV	U1	Subpopulacja staroduba liczy ok 400 osobników. Stan siedliska Oceniony został jako niezadawalający (U1). Zaważyły na tym wskaźnik: kardynalny - <i>Uwodnienie terenu (wilgotność podłoża)</i> (U1) w trakcie badań stwierdzono znaczne przesuszenia oraz wskaźnik dodatkowe – <i>Wojułok (martwa materia organiczna)</i> (U1), które wzrastająca warstwa ogranicza możliwości kiełkowania dla gatunku – wskaźnik <i>Miejsce do kiełkowania</i> (U1). W wyniku braku użytkowania dochodzi do stopniowej <i>fragmentacji siedliska</i> (U1)
					Typ rozmieszczenia	FV	FV			
					Liczba (%) osobników generatywnych	FV	FV			
					Stan zdrowotny	FV	FV			
				Siedlisko	Powierzchnia potencjalnego siedliska	FV	FV	U1		
					Powierzchnia zajętego siedliska	FV	FV			
					Fragmentacja siedliska	U1	U1			
					Zwarcie drzew i krzewów	FV	FV			
					Gatunki ekspansywne	FV	FV			
					Gatunki obce	FV/U1	FV			

					inwazyjne					staroduba. Dalszy rozwój wymienionych procesów skutkować będzie stopniowym kurczeniem się areálu występowania gatunku oraz spadkiem liczebności dlatego parametr
					Wysokość runi	FV	FV			
					Ocienienie	FV	FV			
					Wojłok (martwa materia organiczna)	FV/U1	U1			
					Miejsce do kiełkowania	FV	U1			
					Uwodnienie terenu (wilgotność podłoża)	FV	U1			
					Perspektywy ochrony	FV/U1	U1	U1		Perspektyw ochrony oceniono jako U1.
7.	Starodub łąkowy <i>Ostericum palustre</i>	1617	Stanowisko II zgodnie z załącznikiem numer 3	Populacja	Liczba osobników	FV	FV	FV	U1	Subpopulacja staroduba liczy ok 360 osobników. Stan siedliska Oceniony został jako niezadawalający (U1). Zaważyły na tym wskaźnik: kardynalny - Uwodnienie terenu (wilgotność podłoża)(U1) w trakcie badań stwierdzono znaczne przesuszenia oraz wskaźnik dodatkowe – Wojłok (martwa materia organiczna)(U1), które wzrastająca warstwa ogranicza możliwości kiełkowania dla gatunku – wskaźnik Miejsce do kiełkowania (U1) W wyniku braku użytkowania dochodzi do stopniowej fragmentacji siedliska (U1) staroduba oraz kolonizacji przez <i>ekspansywne gatunki</i> (U1) roślin - trzcina. Dalszy rozwój wymienionych procesów skutkować będzie stopniowym kurczeniem się areálu występowania gatunku oraz spadkiem liczebności dlatego parametr
					Typ rozmieszczenia	FV	FV			
					Liczba (%) osobników generatywnych	FV	FV			
					Stan zdrowotny	FV	FV			
				Siedlisko	Powierzchnia potencjalnego siedliska	FV	FV	U1		
					Powierzchnia zajętego siedliska	FV	FV			
					Fragmentacja siedliska	U1	U1			
					Zwarcie drzew i krzewów	FV	FV			
					Gatunki ekspansywne	FV	U1			
					Gatunki obce inwazyjne	FV/U1	FV			
					Wysokość runi	FV	FV			
					Ocienienie	FV	FV			
					Wojłok (martwa materia organiczna)	FV/U1	U1			
					Miejsce do kiełkowania	FV	U1			
Uwodnienie terenu (wilgotność podłoża)	FV	U1								
Perspektywy ochrony	FV/U1	U1	U1	Perspektyw ochrony oceniono jako U1.						

8.	Starodub łąkowy <i>Ostericum palustre</i>	1617	Stanowisko III zgodnie z załącznikiem numer 3	Populacja	Liczba osobników		U1	U1	U2	Subpopulacja staroduba liczy ok <40 osobników dlatego wskaźnik kardynalny jakim jest <i>Liczba osobników</i> oceniony został jako U1. Również liczba osobników generatywnych <10 osobników stanowiąca 25% populacji oceniona została na U1. Typ rozmieszczenia jest skupiskowy, po kilka pędów (U1). Populacje ogólnie oceniono jako U1. Stan siedliska Oceniony został jako niezadawalający (U1). Przemawia za tym nasadzenie olszy które doprowadziło do dużej fragmentacji siedliska, znacznego ocienienia jednocześnie siedlisko cechuje znaczna warstwa wołłoku, co jest efektem zaprzestania użytkowania kośnego, a co za tym idzie, ograniczone miejsce do kiełkowania. Jednocześnie siedlisko wykazuje przesuszenie podłoża. Perspektyw ochrony oceniono jako złe (U2). Łąka została celowo zalesiona.
					Typ rozmieszczenia		U1			
					Liczba (%) osobników generatywnych		U1			
					Stan zdrowotny		FV			
				Siedlisko	Powierzchnia potencjalnego siedliska		U1	U1		
					Powierzchnia zajętego siedliska		XX			
					Fragmentacja siedliska		U2			
					Zwarcie drzew i krzewów		U1			
					Gatunki ekspansywne		FV			
					Gatunki obce inwazyjne		FV			
					Wysokość runi		U1			
					Ocienienie		U1			
					Wołłok (martwa materia organiczna)		U1			
					Miejsce do kiełkowania		U1			
Uwodnienie terenu (wilgotność podłoża)		U1								
Perspektywy ochrony			U2	U2						
9.	Starodub łąkowy <i>Ostericum palustre</i>	1617	Stanowisko IV zgodnie z załącznikiem numer 3	Populacja	Liczba osobników		U2	U2	U2	Subpopulacja staroduba liczy ok <20 osobników dlatego wskaźnik kardynalny jakim jest <i>Liczba osobników</i> oceniony został jako U2. Typ rozmieszczenia jest skupiskowy, po kilka pędów (U1). Populacje ogólnie oceniono jako U1. Stan siedliska Oceniony został jako zły
					Typ rozmieszczenia		U1			
					Liczba (%) osobników generatywnych		FV			
					Stan zdrowotny		FV			
				Siedlisko	Powierzchnia potencjalnego siedliska		U2	U2		
					Powierzchnia zajętego siedliska		XX			

					Fragmentacja siedliska		U2			(U2). Przemawia za tym zaawansowana sukcesja roślinności drzewiastej, które doprowadziło do dużej fragmentacji siedliska, znacznego ocienienia jednocześnie siedlisko cechuje znaczna warstwa wojłoku, co jest efektem zaprzestania użytkowania kośnego, a co za tym idzie, ograniczone miejsce do kiełkowania. Jednocześnie siedlisko wykazuje przesuszenie podłoża. Perspektyw ochrony oceniono jako złe (U2).
					Zwarcie drzew i krzewów		U2			
					Gatunki ekspansywne		FV			
					Gatunki obce inwazyjne		FV			
					Wysokość runi		U1			
					Ocienienie		U1			
					Wojłok (martwa materia organiczna)		U1			
					Miejsce do kiełkowania		U1			
					Uwodnienie terenu (wilgotność podłoża)		U1			
					Perspektywy ochrony		U2	U2		

4. Analiza zagrożeń

Brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie użytkowania łąkowo-pastwiskowego na znacznej powierzchni siedlisk łąkowych w obrębie obszaru Natura 2000. Produktywność łąk trzęślicowych (siedlisko 6410) jest bardzo niska (15020q/ha), a koszty utrzymania wysokie. Zebrane siano ze względu na małą wartość paszową w zasadzie nadaje się na ściółkę. Z tego względu na terenie obszaru Staroduba w Pełkiniach nastąpiło zarzucenie lub znacząco ograniczenie użytkowania kośnego łąk trzęślicowych. W efekcie ulegają one z różnym natężeniem sukcesji, przekształcając się w ubogie zbiorowiska z dominacją zaledwie kilku gatunków traw (m.in. śmiałka darniowego *Deschampsia caespitosa*) lub kolonizowane są przez gatunki charakterystyczne dla ziołorośli, a w skrajnych przypadkach kolonizowane są przez rodzime gatunki wykazujące się ekspansywnością, m.in. jeżyny *Rubus* i trzcinę pospolitą *Phragmites australis*. Wkroczenie roślinności krzewiastej i drzewiastej stanowi ostatnie etapy sukcesji. Zamiany te powodują szybką utratę typowej dla łąk trzęślicowych struktury i różnorodności gatunkowej. Jako pierwsze ustępują gatunki pokrojowo niskie rosnące w niższych warstwach runi, co jest najprawdopodobniej efektem gromadzenia się martwej materii (wojłoku). Równie negatywne skutki dla łąk trzęślicowych może być próba

zwiększenie ich produktywności poprzez stosowanie nawozów sztucznych i wysiewanie uszlachetnionych gatunków traw. W przypadkach skrajnych zagrożeniem będzie ich zalesienie lub zamiana na grunty orne. Potencjalnymi zagrożeniami są również: zmiany w systemie hydrologicznym, przy czym równie destruktcyjne jest przesuszenie podłoża jak i jego zabagnienie oraz wnikanie obcych geograficznie gatunków (m.in. nawłocie – kanadyjska *Solidago canadensis* i późna *Solidago gigantea*). Wszystkie wymienione zagrożenia dla łąk trzęślicowych dotyczą również staroduba łąkowego *Ostericum plaustre*. W związku z występującymi zaburzeniami istnieje konieczność ekstensywnego użytkowania kośnego siedlisk łąkowych, przy czym należy pamiętać iż zarówno zbyt mała, jak i zbyt duża (a także prowadzona w niewłaściwych terminach) częstotliwość działań lub też ich zaniechanie może prowadzić do utraty niektórych jego cech.

Zaprzestanie użytkowania dotyczyć też może ekstensywnie użytkowanych niżowych łąk świeżych (siedlisko 6510). Efektem braku koszenia w takim przypadku będzie wnikanie gatunków higrofilnych i nitrofilnych, w nawet ruderalnych, obcych geograficznie (m.in. wrotycz pospolity *Tanacetum vulgare*, nawłocie – kanadyjska *Solidago canadensis* i późna *Solidago gigantea*). Wrastający wojłok lub potencjalne koszenie i pozostawienie siana na miejscu powoduje ustępowanie gatunków charakterystycznych dla łąk i wkraczanie roślin nitrofilnych m.in. pokrzywy pospolitej *Urtica dioica* lub pięciornika gęsiego *Potentilla anserina*. Krańcowym stadium sukcesji jest wkraczanie roślinności drzewiastej. Podobnie jak w przypadku łąk trzęślicowych brzemienne w skutkach jest nawożenie, które powoduje ubożenie składu gatunkowego i faworyzowanie wysokoplennych gatunków traw, barszczu łąkowego *Heracleum sphondylium* i szczawiu zwyczajnego *Rumex acetosa*. Biorąc pod uwagę, że płaty ekstensywnie użytkowanych niżowych łąk świeżych są nie duże, rozproszone wśród wielkohektarowych upraw kukurydzy i rzepaku potencjalnym zagrożeniem jest zamian ich na grunty orne i włączenie powierzchni do istniejących upraw w ramach intensyfikacji produkcji. Nie można wykluczyć również wprowadzenia zalesień. Potencjalnie siedlisko to jest zagrożone nadal praktykowanym wiosennym wypalaniem traw. Nie można wykluczyć, biorąc pod uwagę rozwój Jarosławia i Przeworska, że w przyszłości łąki te będą w zasięgu rozwijającej się zabudowy rozproszonej, głównie jednorodzinnej stanowiąc integralną część strefy podmiejskiej.

Podjęcie działań z zakresu ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych 6410 i 6510 oraz staroduba łąkowego, nie wyklucza definitywnie pojawienia się zagrożenia jakim jest zaniechanie lub brak koszenia, zalesienie lub zamiana na grunty orne spowodowanego brakiem rentowności i/lub zainteresowania programami wsparcia oraz ograniczonymi środkami finansowymi.

Lp.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		
			Istniejące	Potencjalne	Opis zagrożenia
Siedliska przyrodnicze					
1.	6410 Zmiennowil	Wszystkie stanowiska	A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne	A08 Nawożenie (nawozy sztuczne)	<u>Zagrożenia istniejące</u> A02.03 – brak opłacalności użytkowania łąkowo-

	gotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	w obszarze zgodnie z załącznikiem numer 3	<p>A03.03 Zaniechanie / brak koszenia</p> <p>K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)</p> <p>K02.02 Nagromadzenie materii organicznej</p>	J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	<p>pastwiskowego może spowodować zamianę łąk na grunty orne i wprowadzanie na nie dochodowych upraw (utrata siedliska przyrodniczego).</p> <p>A03.03 – brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie użytkowania łąkowo-pastwiskowego na znacznej powierzchni siedliska. Podjęcie działań z zakresu ochrony czynnej nie wyklucza definitywnie pojawienia się zagrożenia w przyszłości, spowodowanego brakiem rentowności i/lub zainteresowania programami wsparcia oraz ograniczonymi środkami finansowymi.</p> <p>K02.01 – brak lub sporadyczne użytkowanie uruchomiło sukcesję o różnej skali natężenia. Objawia się to ustępowaniem ilościowym i jakościowym gatunków charakterystycznych, zastępowanych gatunkami przechodzące z innych zbiorowisk roślinnych. W związku z występującymi zaburzeniami istnieje konieczność ekstensywnego użytkowania kośnego, przy czym należy pamiętać iż zarówno zbyt mała, jak i zbyt duża (a także prowadzona w niewłaściwych terminach) częstotliwość działań lub też ich zaniechanie może prowadzić do utraty niektórych jego cech.</p> <p>K02.02 – brak lub sporadyczne koszenie i tym samym pozyskiwanie siana, sprawia że w obrębie siedliska gromadzi się znaczna ilość martwej materii (obumarłe pędy, liście), zmienia pH i wilgotność podłoża. Zwiększająca się z roku na rok jego warstwa utrudnia lub uniemożliwia kiełkowanie roślin oraz zacienia gatunki pokrojowo niskie rosnące w niższych warstwach runi, które ustępują</p>
--	--	---	---	---	--

					<p>jako pierwsze.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne</u> A08 – stosowanie nawozów w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej łąk spowoduje wzrost żyzności siedliska oraz zmiany w strukturze i składzie gatunkowym siedliska na korzyść wysoko produktywnych traw. J02 – wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym powodujące obniżanie się poziomu wód gruntowych mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać negatywnie na stan ochrony siedliska. Zagrożeniem może być również zalanie i stagnacja wody przez dłuższy okres czasu powodujące zabagnienie. Prace melioracyjne polegające na odmulaniu, odtwarzaniu oraz budowie nowych rowów melioracyjnych, a także inne, polegające na regulacji cieków wodnych, prace budowlane i inne roboty ziemne powodujące zmianę stosunków wodnych można wykonywać dopiero po uzyskaniu decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (art.118 ustawy o ochronie przyrody).</p>
		<p>Stanowiska XXIII i XXIV zgodnie z załącznikiem numer 3</p>	<p>B01 Zalesianie terenów otwartych</p>	<p>I01 Obce gatunki inwazyjne I02 Problematyczne gatunki rodzime</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące</u> B01 – łąka w znacznej części została zalesiona olszą czarną <i>Alnus glutinosa</i>. <u>Zagrożenia potencjalne</u> I01 – zaburzenia w ekosystemie łąk wynikające z braku użytkowania oraz postępujące przesuszenie podłoża może sprzyjać wnikaniu obcych geograficznie gatunków (m.in. nawłocie –</p>

				<p>kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> i późna <i>Solidago gigantea</i>), które na drodze konkurencji wypierać będą rodzime gatunki roślin łąkowych.</p> <p>I02 – zarzucenie lub znacząco ograniczenie użytkowania kośnego łąk sprzyjać będzie kolonizacji i wzrastającej dominacji niektórych gatunków rodzimych wykazujących cechy ekspansywne m.in. śmiałka darniowego <i>Deschampsia caespitosa</i>, jeżyn <i>Rubus</i> sp. i trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i>.</p>
	<p>Stanowisko XIX i XXVI zgodnie z załącznikiem numer 3</p>	<p>I01 Obce gatunki inwazyjne I02 Problematyczne gatunki rodzime</p>	<p>B01 Zalesianie terenów otwartych</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące</u></p> <p>I01 – zaburzenia w ekosystemie łąk wynikające z braku użytkowania oraz postępujące przesuszenie podłoża spowodowały pojawienie się w składzie nawłoci późnej <i>Solidago gigantea</i>.</p> <p>I02 – zaburzenia w ekosystemie łąk wynikające z braku użytkowania oraz postępujące przesuszenie podłoża spowodowały ekspansję jeżyn <i>Rubus</i> sp</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne</u></p> <p>B01 – brak opłacalności gospodarki łąkowej oraz większe kwoty przysługujące rolnikom za grunty zalesione niż ma to miejsce w przypadku użytkowaniu łąk w ramach PROW może być bodźcem do zalesiania łąk.</p>
	<p>Stanowiska XVIII, XX, XXI, XXII, XXV, XXVII, XXVIII zgodnie z załącznikiem</p>		<p>B01 Zalesianie terenów otwartych I01 Obce gatunki inwazyjne I02 Problematyczne gatunki rodzime</p>	<p><u>Zagrożenia potencjalne</u></p> <p>B01 – brak opłacalności gospodarki łąkowej oraz większe kwoty przysługujące rolnikom za grunty zalesione niż ma to miejsce w przypadku użytkowaniu łąk w ramach PROW może być bodźcem do zalesiania łąk.</p>

		numer 3			<p>I01 – zaburzenia w ekosystemie łąk wynikające z braku użytkowania sprzyja wnikaniu obcych geograficznie gatunków (m.in. nawłocie – kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> i późna <i>Solidago gigantea</i>, które na drodze konkurencji wypierać będą rodzime gatunki roślin łąkowych.</p> <p>I02 – zarzucenie lub znaczą ograniczenie użytkowania kośnego łąk sprzyjać będzie kolonizacji i wzrastającej dominacji, niektórych gatunków rodzimych wykazujących cechy ekspansywne m.in. śmiałka darniowego <i>Deschampsia caespitosa</i>, jeżyn <i>Rubus</i> sp. i trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i>.</p>
2.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Wszystkie stanowiska w obszarze zgodnie z załącznikiem numer 3	<p>A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne</p> <p>A03.03 Zaniechanie/brak koszenia</p>	<p>A08 Nawożenie (nawozy sztuczne)</p> <p>B01 Zalesianie terenów otwartych</p> <p>E01.03 Zabudowa rozproszona</p> <p>I01 Obce gatunki inwazyjne</p> <p>I02 Problematiczne gatunki rodzime</p> <p>J01.01 Wypalanie</p> <p>K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)</p> <p>K02.02 Nagromadzenie materii organicznej</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące</u></p> <p>A02.03 – brak opłacalności użytkowania łąkowo-pastwiskowego może spowodować zamianę łąk na grunty orne i wprowadzanie na nie dochodowych upraw (utrata siedliska przyrodniczego).</p> <p>A03.03 – brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodować mogą w każdej chwili zarzucenie lub ograniczenie użytkowania łąkowego. Podjęcie działań z zakresu ochrony czynnej nie wyklucza definitywnie pojawienia się zagrożenia jakim jest zaniechanie lub brak koszenia, spowodowanego brakiem rentowności i/lub zainteresowania programami wsparcia oraz ograniczonymi środkami finansowymi</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne</u></p> <p>A08 – stosowanie nawozów w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej łąk spowoduje wzrost żyzności siedliska oraz zmiany w strukturze i składzie gatunkowym siedliska na korzyść wysoko</p>

					<p>produktywnych traw.</p> <p>B01 – brak opłacalności gospodarki łąkowej oraz większe kwoty przysługujące rolnikom za grunty zalesione niż ma to miejsce w przypadku użytkowaniu łąk w ramach PROW może być bodźcem do zalesiania łąk.</p> <p>E01.03 – aktualnie teren obszaru Natura 2000 stanowią tereny otwarte, niezabudowane. Zmiana przeznaczenia gruntu i wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej lub usługowej na łąkach, spowoduje szereg negatywnych zmian, które w konsekwencji mogą doprowadzić do pogorszenia, a nawet całkowitego zniszczenia siedliska przyrodniczego. Poza samą zajętością terenu, zabudowa poprzez osuszanie prowadzi do zmiany (zubożenia, ujednolicenia) składu gatunkowego roślin występujących na łąkach, a co za tym idzie przekształcenia w inny typ zbiorowisk roślinnych. Dodatkowym elementem jest możliwość pojawienia się gatunków obcych.</p> <p>I01 – zaburzenia w ekosystemie łąk wynikające z braku użytkowania oraz postępujące przesuszenie podłoża może sprzyjać wnikaniu obcych geograficznie gatunków, w tym ruderalnych (m.in. wrotycz pospolity <i>Tanacetum vulgare</i>, nawłocie – kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> i późna <i>Solidago gigantea</i>, które na drodze konkurencji wypierać będą rodzime gatunki roślin łąkowych.</p> <p>I02 – efektem braku lub ograniczenia koszenia w będzie wnikanie gatunków higrofilnych i nitrofilnych m.in. pokrzywy pospolitej <i>Urtica dioica</i> lub pięciornika gęsiego <i>Potentilla anserina</i>.</p> <p>J01.01 – wypalanie wiosenne traw powoduje</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>niszczenie roślinności (uszkodzenia kłaczy, pędów, pąków) oraz zwierząt, zwłaszcza bezkręgowych nieodzwonnych w prawidłowym funkcjonowaniu ekosystemu łąkowego.</p> <p>K02.01 – brak użytkowanie uruchomi sukcesję. Objawiać się to będzie ustępowaniem ilościowym i jakościowym gatunków charakterystycznych, miejsce których zajmują gatunki przechodzące z innych zbiorowisk roślinnych. Istnieje konieczność ekstensywnego użytkowania kośnego siedlisk łąkowych, przy czym należy pamiętać iż zarówno zbyt mała, jak i zbyt duża (a także prowadzona w niewłaściwych terminach) częstotliwość działań lub też ich zaniechanie może prowadzić do utraty niektórych jego cech.</p> <p>K02.02 – brak lub sporadyczne koszenie i tym samym pozyskiwanie siana, sprawia że w obrębie siedliska gromadzić się będzie znaczna ilość martwej materii (obumarłe pędy, liście). Zwiększająca się z roku na rok jego warstwa utrudnia lub uniemożliwia kiełkowanie roślin, zmienia pH i wilgotność podłoża.</p>
Gatunki roślin					
3.	1617 Starodub łąkowy <i>Ostericum palustre</i>	Wszystkie stanowiska w obszarze zgodnie z załącznikiem numer 3	A03.03 Zaniechanie/ brak koszenia K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) B01 Zalesianie terenów otwartych I01 Obce gatunki inwazyjne I02 Problematyczne gatunki rodzime	<u>Zagrożenia istniejące:</u> A03.03 – brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie użytkowania łąkowo-pastwiskowego obejmującego siedlisko gatunku. Podjęcie działań z zakresu ochrony czynnej nie wyklucza definitywnie pojawienia się zagrożenia jakim jest zaniechanie lub brak koszenia,

				<p>J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych</p> <p>M02.03 Zmniejszenie populacji lub wyginięcie gatunku</p>	<p>spowodowanego brakiem rentowności i/lub zainteresowania programami wsparcia oraz ograniczonymi środkami finansowymi.</p> <p>K02.01 brak lub sporadyczne użytkowanie uruchomiło sukcesję o różnej skali natężenia. Objawia się to ustępowaniem ilościowym i jakościowym gatunków charakterystycznych dla siedliska staroduba łąkowego, zastępowanych gatunkami przechodzące z innych zbiorowisk roślinnych. W toku kolejnych etapów sukcesji może dojść do zmniejszenia się liczebności staroduba a nawet do jego całkowitego zaniku.</p> <p>Zagrożenia potencjalne:</p> <p>A08 – stosowanie nawozów w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej łąk spowoduje wzrost żyzności siedliska oraz zmiany w strukturze i składzie gatunkowym siedliska na korzyść wysoko produktywnych traw.</p> <p>B01 – brak opłacalności gospodarki łąkowej oraz większe kwoty przysługujące rolnikom za grunty zalesione niż ma to miejsce w przypadku użytkowaniu łąk w ramach PROW może być bodźcem do zalesiania łąk stanowiących siedlisko gatunku.</p> <p>I01 – zaburzenia w ekosystemie łąk wynikające z braku użytkowania oraz postępujące przesuszenie podłoża może sprzyjać wnikaniu obcych geograficznie gatunków (m.in. nawłocie – kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> i późna <i>Solidago gigantea</i>), które na drodze konkurencji wypierać będą staroduba łąkowego.</p> <p>I02 – zarzucenie lub znaczę ograniczenie użytkowania kośnego łąk stanowiących siedlisko gatunku</p>
--	--	--	--	---	--

					<p>sprzyjać będzie kolonizacji i wzrastającej dominacji niektórych gatunków rodzimych wykazujących cechy ekspansywne m.in. trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i>.</p> <p>J02 – wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym powodujące obniżanie się poziomu wód gruntowych mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać negatywnie na stan ochrony gatunku. Zagrożeniem może być również zalanie i stagnacja wody przez dłuższy okres czasu powodujące zabagnienie. Prace melioracyjne polegające na odmulaniu, odtwarzaniu oraz budowie nowych rowów melioracyjnych, a także inne, polegające na regulacji cieków wodnych, prace budowlane i inne roboty ziemne powodujące zmianę stosunków wodnych można wykonywać dopiero po uzyskaniu decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (art.118 ustawy o ochronie przyrody).</p> <p>M02.03 – brak działań z zakresu czynnej ochrony i sukcesja mogą doprowadzić do zaniku gatunku w obszarze Natura 2000.</p>
--	--	--	--	--	--

5. Cele działań ochronnych

W odniesieniu do siedlisk 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) i 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) za główny cel przyjęto utrzymanie lub przywrócenie dotychczasowego użytkowania kośnego. Tylko ekstensywna gospodarka łąkowa hamuje proces sukcesji, zapobiega odkładaniu się wojłoku, eliminuje gatunki rodzime wykazujące się ekspansywnością i przeciwdziała wnikaniu gatunków obcych geograficznie.

W stosunku do staroduba łąkowego celem zadań jest zachowanie jest zachowanie populacji na poziomie min. 800 osobników w tym >40%

osobników generatywnych oraz poprawa stanu zachowania jego siedliska poprzez przywrócenie i utrzymanie koszenia. Występuje duże prawdopodobieństwo osiągnięcia właściwej oceny stanu zachowania siedliska gatunku (FV) w trakcie obowiązywania dokumentu.

Lp.	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele zadań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	U1	Utrzymanie lub przywrócenie użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego na zinwentaryzowanych stanowiskach siedliska przyrodniczego w Obszarze. Poprawa dotychczasowej struktury i funkcji poprzez hamowanie procesu sukcesji, zmniejszenie warstwy wojłoku, eliminacje gatunków ekspansywnych, przeciwdziałanie fragmentacji siedliska. Zachowanie powierzchni siedliska w Obszarze (34,49 ha).	Perspektywa uzyskania właściwego stanu ochrony (FV) jest możliwa do osiągnięcia w drugiej połowie obowiązywania PZO.
2.	6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	U1	Utrzymanie lub przywrócenie użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego na zinwentaryzowanych stanowiskach siedliska przyrodniczego w Obszarze. Zachowanie powierzchni siedliska w Obszarze (14,78 ha).	Zaplanowane działania ochronne powodują, iż perspektywa uzyskania właściwego stanu ochrony (FV) jest możliwa do osiągnięcia w drugiej połowie obowiązywania PZO.
3.	1617 Starodub łąkowy <i>Ostericum palustre</i>	U1	Utrzymanie lub przywrócenie użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego na zinwentaryzowanych stanowiskach gatunku w Obszarze. Utrzymanie populacji w Obszarze na poziomie min. 800 osobników, w tym >40% osobników generatywnych.	Perspektywa uzyskania właściwego stanu ochrony (FV) gatunku w obszarze jest możliwa do osiągnięcia w drugiej połowie obowiązywania PZO.

Moduł C

6. Ustalenie działań ochronnych

Zarówno zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) – kod 6410, jak i ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*) – kod 6510 wymagają użytkowania rolniczego i kwalifikują się do płatności w ramach Programu rolnośrodowiskowego. W celu zapewnienia możliwości ochrony czynnej tych siedlisk w obszarze Starodub w Pełkiniach PLH180050, dla którego sporządzany jest niniejszy projekt planu zadań ochronnych (PZO), planowane zadania zostały podzielone na obligatoryjne i fakultatywne.

Działania obligatoryjne mają na celu utrzymanie powierzchni siedlisk przyrodniczych 6410 i 6510 oraz siedliska staroduba łąkowego *Ostericum palustre*, stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Starodub w Pełkiniach PLH180050 i zapobiegnięcie pogorszeniu jego stanu poprzez prowadzenie ekstensywnego użytkowania. Do działań obligatoryjnych zalicza się:

- Zachowanie siedlisk przyrodniczych 6410 i 6510 oraz siedlisk staroduba łąkowego stanowiących przedmioty ochrony;
- Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe.

Przez zachowanie wymienionych siedlisk przyrodniczych i gatunku rozumie się takie działania, które nie dopuszczają do częściowego lub całkowitego zniszczenia siedliska przyrodniczego lub siedliska gatunku (zaoranie, zalesienie). Natomiast poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych rozumie się taką gospodarkę rolną, która nie prowadzi do zmiany składu gatunkowego roślin wynikającego ze stosowania podsiewania, wałowania, zmiany poziomu nawożenia czy stosunków wodnych. Działanie to zapewnia, że okrywa roślinna jest koszona i usuwana lub są na nich wypasane zwierzęta w okresie wegetacyjnym roślin.

Wykonywanie działań fakultatywnych podlega kontroli wymogów wzajemnej zgodności prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji rolnictwa (ARiMR) na terenie gospodarstwa rolnika, który jest beneficjentem płatności rolniczych (płatności bezpośrednie, płatności rolnośrodowiskowe czy ONW). Instytucja ta sprawdza wypełnianie działań fakultatywnych na trwałych użytkach zielonych, zdefiniowanych zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1120/2009 z dnia 29 października 2009 r. W przypadku siedlisk przyrodniczych 6410 i 6510 oraz siedliska staroduba łąkowego tabela *Ustalenie działań ochronnych* zawiera częstotliwość wykonywania działań i lata, w których działania powinny być realizowane.

Działania fakultatywne mogą dotyczyć czynności wymagających od rolników zmiany sposobu gospodarowania bądź wykonywania dodatkowych zadań zapisanych w PZO, co związane jest z ponoszeniem dodatkowych kosztów zapewniających właściwy stan zachowania przedmiotów ochrony. W celu obniżenia lub całkowitego wyeliminowania dodatkowych kosztów ponoszonych przez rolnika, zaproponowano w projekcie PZO działania fakultatywne pokrywane się z wymogami Programu rolnośrodowiskowego.

Należy zaznaczyć, że za wykonanie działań obligatoryjnych odpowiedzialny jest rolnik (właściciel lub użytkownik gruntów rolnych). Za

realizację działań fakultatywnych na gruntach objętych wsparciem unijnym odpowiedzialny jest właściciel lub użytkownik gruntów rolnych będący beneficjentem Programu rolnośrodowiskowego.

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr	Nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1.	Wszystkie przedmioty ochrony	A	Działania związane z ochroną czynną					
		A1	Działania informacyjne	Oznakowanie granic obszaru tablicami informacyjnymi. Ich doraźna wymiana i/lub konserwacja	Na granicy, przy drogach prowadzących do Obszaru	Oznakowanie: 2-3 rok obowiązywania planu Utrzymanie i konserwacja: przez pozostały okres obowiązywania planu	1,0 x 4 sztuki = 4,0	Sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000

		A2	Działania edukacyjne	Wykonanie i ustawienie tablic edukacyjnych (3 szt.) o zawierających podstawowe informacje o celu utworzenia obszaru Natura 2000 oraz o biologii przedmiotów ochrony, wydanie ulotek informacyjnych, prelekcje, spotkania, działania promocyjne.	Tablice edukacyjne – przy głównych drogach prowadzących do obszaru, spotkania w okolicznych szkołach zainteresowanych tego rodzaju współpracą.	W zależności od potrzeb, przez cały okres obowiązywania PZO.	40	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 we współpracy z lokalnymi samorządami
2.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	A	Działania związane z ochroną czynną					
		Nie przewiduje działań związanych z ochroną czynną						
		B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
		B1	Zachowanie siedlisk położonych w obrębie TUZ	<u>Obligatoryjne</u> Prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego.	Wszystkie stanowiska obszarze zgodnie z załącznikiem numer 3.	Przez cały okres obowiązywania PZO	-	Właściciel lub posiadacz obszaru

				<p><u>Fakultatywne</u> Użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków</p>	<p>Wszystkie stanowiska w obszarze zgodnie z załącznikiem numer 3</p>	<p>Przez cały okres obowiązywania PZO</p>	<p>Zadanie należy realizować w ramach dostępnych płatności za pakiet rolnośrodowiskowo-klimatyczny</p>	<p>Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego – zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo, w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór.</p>
		C	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych					

		Nie przewiduje działań związanych z monitoringiem realizacji działań ochronnych	
		D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony
		Siedlisko rozpoznane w stopniu wystarczającym, nie zachodzi potrzeba prowadzenia badań uzupełniających wiedzę.	
3.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	A	Działania związane z ochroną czynną
		Nie stwierdzono konieczności wykonywania działań z zakresu ochrony czynnej dla siedliska.	
		B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania

	(Arrhenatherion elatioris)	B1	Zachowanie siedlisk położonych w obrębie TUZ	<p><u>Obligatoryjne</u> Prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego.</p> <p><u>Fakultatywne</u> Użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków</p>	Wszystkie stanowiska w Obszarze zgodnie z załącznikiem numer 3	W trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych	Zadanie należy realizować w ramach dostępnych płatności za pakiet rolnośrodowiskowo-klimatyczny	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego – zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo, w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór.	
		C	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
		Nie przewiduje działań związanych z monitoringiem realizacji działań ochronnych							

		D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
			Siedlisko rozpoznane w stopniu wystarczającym, zatem nie zachodzi potrzeba prowadzenia badań uzupełniających wiedzę					
Gatunki roślin								
4.	1617 Starodub łąkowy <i>Ostericum palustre</i>	A	Działania związane z ochroną czynną					
			Nie stwierdzono konieczności wykonywania działań z zakresu ochrony czynnej					
		B	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
		B1	Zachowanie siedlisk położonych w obrębie TUZ	<u>Obligatoryjne</u> Prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego.	Wszystkie stanowiska w obszarze zgodnie z załącznikiem numer 3	Cały okres obowiązywania planu	-	Właściciel lub posiadacz obszaru

				<p><u>Fakultatywne</u> Użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków</p>	<p>Wszystkie stanowiska w obszarze zgodnie z załącznikiem numer 3</p>	<p>Cały okres obowiązywania planu</p>	<p>Koszt ujęty w ramach działań dla zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych</p>	<p>Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego – zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo, w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia</p>
--	--	--	--	---	---	---------------------------------------	---	--

		D	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		D1	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony.	Weryfikacja zasięgu występowania gatunku w obszarze	Zachodnia część obszaru Natura 2000 w okolicy wsi Chałupki	W 2-3 roku obowiązywania planu zadań ochronnych	10	Sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość	Miejsce	Szacowany koszt	Podmiot odpowiedzialny
1.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Określenie stanu zachowania siedliska przyrodniczego w obszarze	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Wskaźniki zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ	Ocena wskaźników zgodna z PMŚ GIOŚ	W 5 i 10 roku obowiązywania PZO.	W obrębie założonych transektów	5,0 x 2 = 10,0	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
2.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Określenie stanu zachowania siedliska przyrodniczego w obszarze	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Wskaźniki zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ	Ocena wskaźników zgodna z PMŚ GIOŚ	W 5 i 10 roku obowiązywania PZO.	W obrębie założonych transektów	5,0 x 2 = 10,0	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
3.	1617 Starodub łąkowy <i>Ostericum palustre</i>	Określenie stanu zachowania gatunku w obszarze	Zgodnie z PMŚ GIOŚ	Wskaźniki zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ	Ocena wskaźników zgodna z PMŚ GIOŚ	W 3, 6 i 9 roku obowiązywania PZO.	Na wyznaczonych stanowiskach	3 x 5 000 = 15 000	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

8. Wskazania do dokumentów planistycznych

Lp.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
1.	Uchwała Rady Gminy Jarosław nr II/13/2007 z dnia 26 kwietnia 2007 w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jarosław Obszar Północ.	Uwzględnienie w dokumencie zapisów wynikających z PZO w szczególności wyłączenie z zabudowy i inwestycji terenów na których znajdują się przedmioty ochrony, z wyjątkiem inwestycji służących obronności oraz ochronie zdrowia i życia ludzi
2.	Uchwała Rady Gminy Jarosław nr V/41/2012 z dnia 8 sierpnia 2012 w sprawie zmiany uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jarosław Obszar Północ Gmina Jarosław.	Uwzględnienie w dokumencie zapisów wynikających z PZO w szczególności wyłączenie z zabudowy i inwestycji terenów na których znajdują się przedmioty ochrony, z wyjątkiem inwestycji służących obronności oraz ochronie zdrowia i życia ludzi
3.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego "Zalesień w Gminie Tryńcza"	Uwzględnienie w dokumencie zapisów wynikających z PZO w szczególności wyłączenie z zalesień terenów, na których stwierdzono występowanie przedmiotów ochrony zgodnie z załącznikiem numer 3.
4.	Strategia rozwoju gminy Jarosław Gmina Jarosław	Uwzględnienie w dokumencie zapisów wynikających z PZO w szczególności wyłączenie z zabudowy i inwestycji terenów na których znajdują się przedmioty ochrony, z wyjątkiem inwestycji służących obronności oraz ochronie zdrowia i życia ludzi
5.	Strategia rozwoju gminy Tryńcza na lata 2008-2015	Uwzględnienie w dokumencie zapisów wynikających z PZO w szczególności wyłączenie z zabudowy i inwestycji terenów na których znajdują się przedmioty ochrony, z wyjątkiem inwestycji służących obronności oraz ochronie zdrowia i życia ludzi

6.	Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jarosław.	Uwzględnienie w dokumencie zapisów wynikających z PZO w szczególności wyłączenie z zabudowy i inwestycji terenów na których znajdują się przedmioty ochrony, z wyjątkiem inwestycji służących obronności oraz ochronie zdrowia i życia ludzi
7.	Gmina Przeworsk Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Przeworsk Uchwała Rady gminy Przeworsk nr XX/64/99 z dnia 10 listopada 1999 ze zmianami wprowadzonymi w Uchwałą nr XVIII/93/2008 Rady Gminy w Przeworsku z Dnia 7 listopada 2008.	Uwzględnienie w dokumencie zapisów wynikających z PZO w szczególności wyłączenie z zabudowy i inwestycji terenów na których znajdują się przedmioty ochrony, z wyjątkiem inwestycji służących obronności oraz ochronie zdrowia i życia ludzi
8.	Strategia Rozwoju Gospodarczego Przeworsko - Dynowskiego Obszaru Wsparcia Gminy Tryńcza i Przeworsk	Uwzględnienie w dokumencie zapisów wynikających z PZO w szczególności wyłączenie z zabudowy i inwestycji terenów na których znajdują się przedmioty ochrony, z wyjątkiem inwestycji służących obronności oraz ochronie zdrowia i życia ludzi
9.	Przyszłe Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego	Uwzględnienie w dokumencie zapisów wynikających z PZO w szczególności wyłączenie z zabudowy i inwestycji terenów na których znajdują się przedmioty ochrony, z wyjątkiem inwestycji służących obronności oraz ochronie zdrowia i życia ludzi

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony

Brak przesłanek do sporządzenia planu ochrony.

10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
1.	3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk 6410 Stan zachowania: A 6410 Reprezentatywność: A	3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk 6410 Stan zachowania: B 6410 Reprezentatywność: B	W wyniku zastosowania wskaźników waloryzacji parametrów stanu oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zalecanych przez GIOŚ postanowiono zmienić ocenę ponieważ, siedlisko w wyniku zaprzestania lub znacznego ograniczenia użytkowania stopniowo ulega sukcesji. Łąki trzęślicowe są kolonizowane przez gatunki zielne przechodzące z innych zbiorowisk łąkowych, szuwarowych i ziołoroślowych oraz roślinność drzewiastą. Gromadząca się materia organiczna (wojłok) utrudnia kiełkowanie roślin. W niektórych płatach stwierdzono kolonizację przez inwazyjne gatunki obcego pochodzenia (nawłocie) lub ekspansywne gatunki rodzime (jeżyny, trzcina). W efekcie zachodzących zmian łąki trzęślicowe ulegają fragmentacji.
2.	3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk: Pokrycie [ha]: 6410 – 86,22 6510 – 287,4	3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk: Pokrycie [ha]: 6410 – 34,49 6510 – 14,78	Zmiana powierzchni siedlisk jest wynikiem wyznaczonych w oparciu o badania terenowe rzeczywistych zasięgów siedlisk przyrodniczych i obliczeniu powierzchni ogólnej dla każdego z nich. Po weryfikacji terenowej przeprowadzonej w roku 2015 jest znacznie mniejsza niż podana w SDF.
3.	3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92I43IEWG oraz ocena	3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92I43IEWG oraz ocena znaczenia	W wyniku zastosowania wskaźników waloryzacji parametrów stanu oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zalecanych przez GIOŚ postanowiono zmienić ocenę ponieważ, siedlisko gatunku w wyniku zaprzestania lub znacznego ograniczenia użytkowania stopniowo ulega sukcesji.

	znaczenia obszaru dla tych gatunków: 1617 <i>Angelica palustris</i> Stan zachowania A Ocena ogólna: A	obszaru dla tych gatunków: 1617 <i>Angelica plasutris</i> Stan zachowania B Ocena ogólna: B	Kolonizowane przez gatunki zielne przechodzące z innych zbiorowisk łąkowych, szuwarowych i ziołoroślowych oraz roślinność drzewiastą. Gromadząca się materia organiczna (wojłok) utrudnia kiełkowanie roślin. efekcie zachodzących zmian siedlisko gatunku ulega fragmentacji.
4.	4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar Oddziaływania negatywne Zagrożenia i presje [kod] X J02.01 E01	4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar Oddziaływania negatywne Zagrożenia i presje [kod] A02.03 A03.03 A08 B01 E01.03 I01 I02 J01.01 J02 K02.01 K02.02 M02.03	Zagrożenia zostały zidentyfikowane na podstawie procesów naturalnych zachodzących w obrębie obszaru Natura 2000, aktualnej działalności człowieka oraz badaniach naukowych z zakresu antropopresji, dynamiki roślinności, funkcjonowania populacji.

Proponowany przebieg granicy na tle istniejących granic obszaru	Uzasadnienie do zmiany
W chwili obecnej przebieg granicy obszaru na w/w działkach jest chaotyczny i nieuzasadniony z punktu widzenia ochrony przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000, stwarza problemy w efektywnym zarządzaniu Obszarem, jak również we właściwym planowaniu przestrzennym. Dlatego granice Obszaru zrównano z granicami działek ewidencyjnych.	

11. Zestawienie uwag i wniosków

Lp.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	Modul A		
	Brak		
	Modul B		
	Brak		
	Modul C		
	<i>Brak</i>		

12. Literatura

- Korzeniak J. Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*). [w:] W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 79-94.
- Michalska-Hejduk D., Kopeć D. (2012). Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*). [w:] W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 40-52.
- Nobis M. 2012. Starodub łąkowy *Angelica palustris*. [w:] J. Perzanowska (red.). Monitoring gatunków roślin. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 260-273.
- Nobis M., Nobis A., Kozak M. 2008 Występowanie *Ostericum palustre* (*Apiaceae*) w południowej Polsce. *Fragm. Flor. Geobot. Pol.* 3-9 15(1)
- Ochyra R. 1974. Notatki florystyczne z południowo-wschodniej części Kotliny Sandomierskiej. *Zesz. Nauk. Uniw. Jagiell.* 360 Pr. Bot. 2: 161-73.